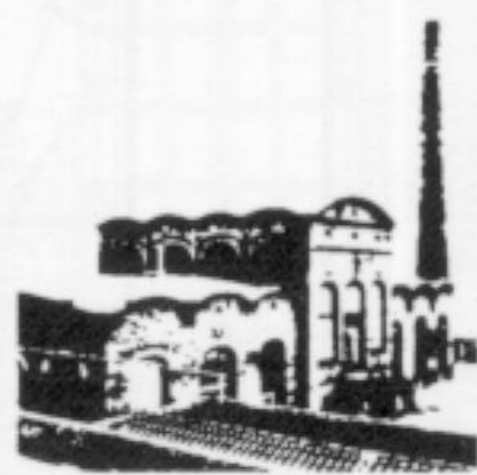


EL VAPOR AYMERICH, AMAT I JOVER

LA FÀBRICA.....	4
L'ENERGIA	6
EL CICLE DEL VAPOR	8
LA MÀQUINA DE VAPOR	10
L'ESPAI TÈXTIL	12
LA LLANA: PROCÉS TÈXTIL	14
UN EDIFICI SINGULAR.....	16
LLUÍS MUNCUNILL	18



LA FÀBRICA

Al final del segle XIX, tres industrials terrassencs, els senyors Josep Aymerich, Pau Amat i Francesc Jover, es van associar creant l'empresa Aymerich, Amat i Jover, per dedicar-se a la fabricació de teixits de llana.

Com era el costum de l'època, al principi es van instal·lar en unes naus de lloguer, en un dels "vapors" existents a la ciutat. Cap als anys 1905-1906 tots tres industrials decideixen construir el seu propi vapor.

Un dels socis, el senyor Pau Amat, va demanar als seus dos companys d'empresa que l'immoble a construir fos una societat separada jurídicament, i a tots els efectes, de la companyia tèxtil. Així doncs, van formar una Societat Anònima que seria la propietària del local.

Les obres, dirigides per l'arquitecte Lluís Muncunill, es van iniciar el 1907, i la fàbrica es va inaugurar el novembre de 1908.

L'any 1912 va morir el Sr. Jover i la seva vídua va decidir de separar-se de la societat Aymerich, Amat i Jover, empresa tèxtil llanera, però no de la immobiliària.

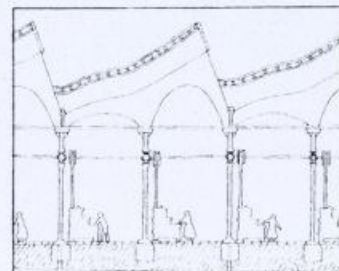
A l'empresa es desenvolupava tot el procés tèxtil (filats, teixits i acabats).

L'empresa tèxtil es va dividir i els filats es van traslladar a Figols el 1920 i Aymerich i Amat es va especialitzar en teixits. A partir d'aquesta data, part de l'espai del vapor es va llogar a diverses empreses. L'any 1962 va quedar greument afectada per les riudes de Terrassa. Finalment va plegar l'any 1976. L'última gran empresa que va treballar dins de la fàbrica va ser Manufactura Auxiliar, que va tancar el 1978.

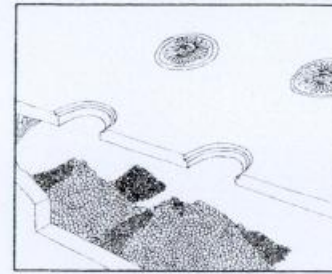
La fàbrica va ser comprada per la Generalitat de Catalunya el desembre de 1983, i posteriorment es va convertir en la seu del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

Notes

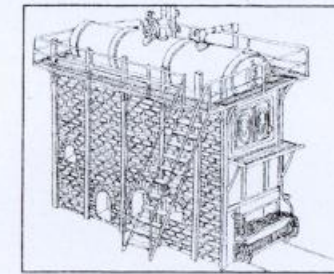
1. CARBONERES. La fàbrica té quatre carboneres on cabien 60 vagons de mineral, que equivalien a 600.000 Kgs. de carbó.
2. CALDERES. A les calderes s'escalfava l'aigua fins a produir el vapor que anava a la màquina de vapor i produïa energia mecànica.
3. XEMENEIA. Té 41 m d'alçada. Servia per expulsar els fums produïts a les calderes.
4. MAQUINA DE VAPOR. La màquina de vapor converteix l'energia calorífica del vapor en energia mecànica. Va funcionar des del 1908 fins al 1914.
5. NAU. A la nau hi havia totes les màquines necessàries per produir el teixit (des del filat fins a l'acabat).
6. MAGATZEMS. Al magatzem guardaven tant la matèria primera, la llana, com el teixit ja acabat i a punt per ser comercialitzat que s'enviava al magatzem comercial que estava fora del recinte.
7. OFICINES. És el local on treballava la part administrativa del departament de producció.
8. EDIFICI DIESEL. És un edifici construït a la postguerra per produir electricitat pròpia, ja que en aquells anys hi va haver moltes restriccions elèctriques.
9. BASSES DE REFRIGERACIÓ. Quan el vapor sortia de la màquina de vapor es condensava a les basses de refrigeració d'on era conduït de nou a les calderes en forma d'aigua calenta.
10. QUADRA. Per a transportar el carbó, la llana i els productes acabats del tren a la fàbrica o viceversa s'utilitzaven carros. Els carros eren un medi de transport molt utilitzat. Calia un lloc per guardar els animals.
11. CASA DEL PORTER. El porter s'encarregava de controlar entrades i sortides del recinte. Era normal que el porter visqués a la mateixa empresa.
12. TALLER. L'ELECTRICITAT. El taller instal·lat dins de la fàbrica mateix permetia les reparacions de les màquines. També hi havia el transformador i la instal·lació elèctrica.



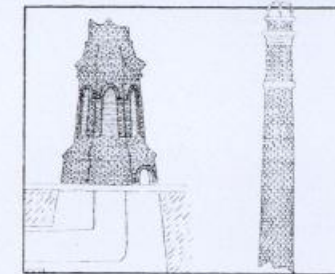
5. Nau



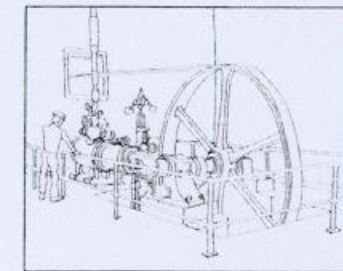
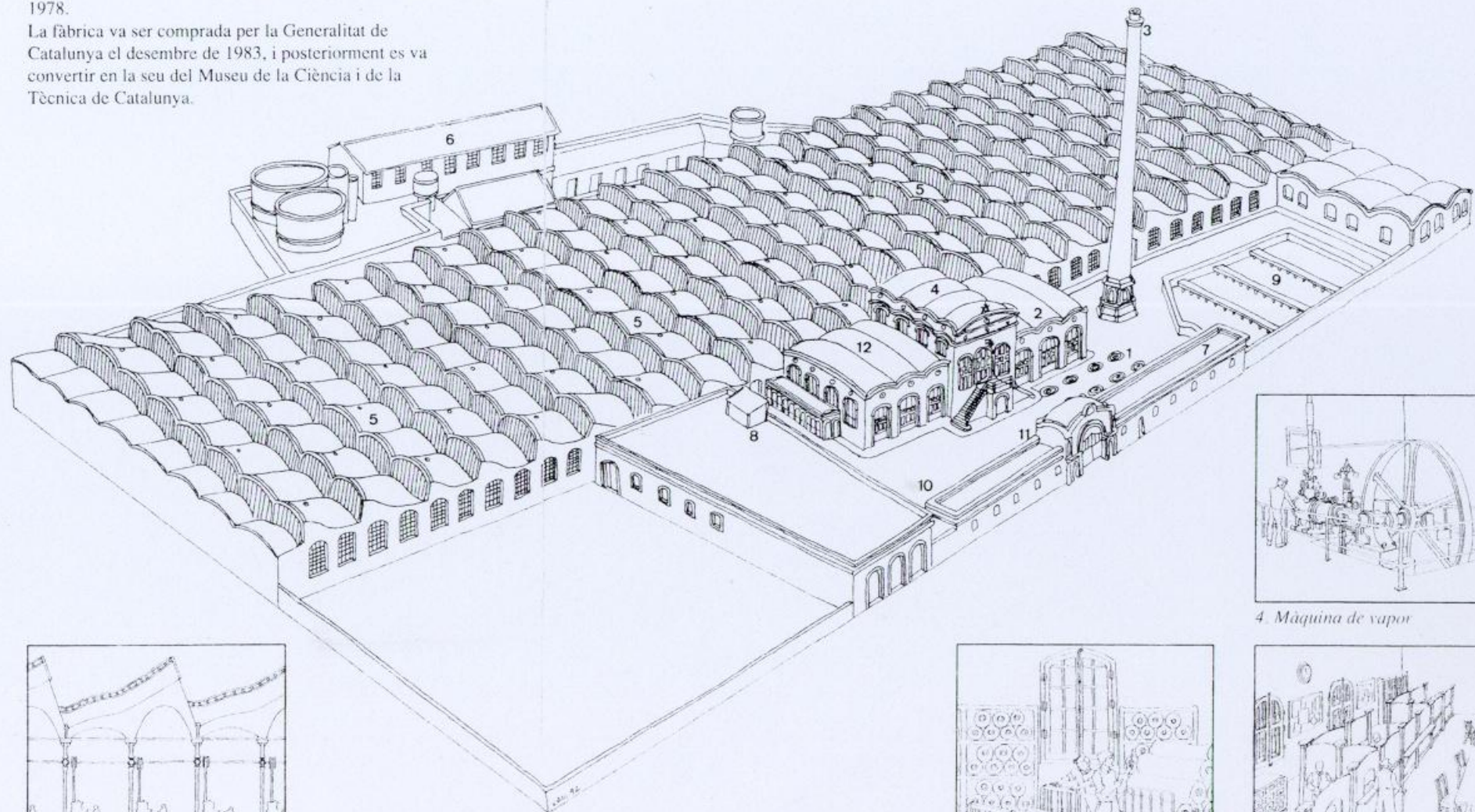
1. Carboneres



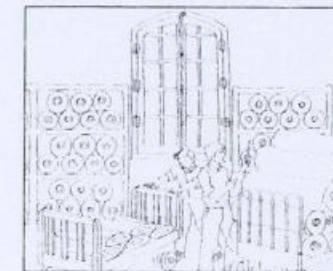
2. Calderes



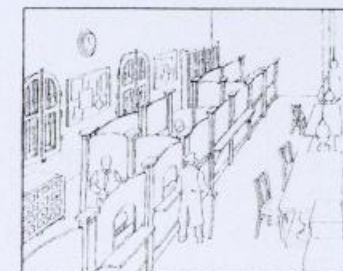
3. Xemeneia



4. Màquina de vapor



6. Magatzems



7. Oficines

L'ENERGIA

La màquina de vapor, el carbó i la indústria siderúrgica van ser els tres puntals damunt dels quals es va fer la revolució industrial el segle XIX. Aquests elements estaven relacionats estretament entre ells. La màquina de vapor que s'aplicava massivament a la indústria i al transport requeria la combustió d'immenses quantitats de carbó, però la construcció de les màquines de vapor, de l'utilatge industrial, de les locomotores i dels cascots de ferro dels nous vaixells requeria alhora una intensa producció siderúrgica i la siderúrgia necessitava grans quantitats de carbó per a fer funcionar els alts forns.

És així com el carbó es converteix en l'energia de primer ordre el segle XIX.

Hom necessitava energia constant i concentrada que impulsés les màquines, arrossegués vehicles, oferís escalf de fusió, il·luminés fàbriques i ciutats, etc.

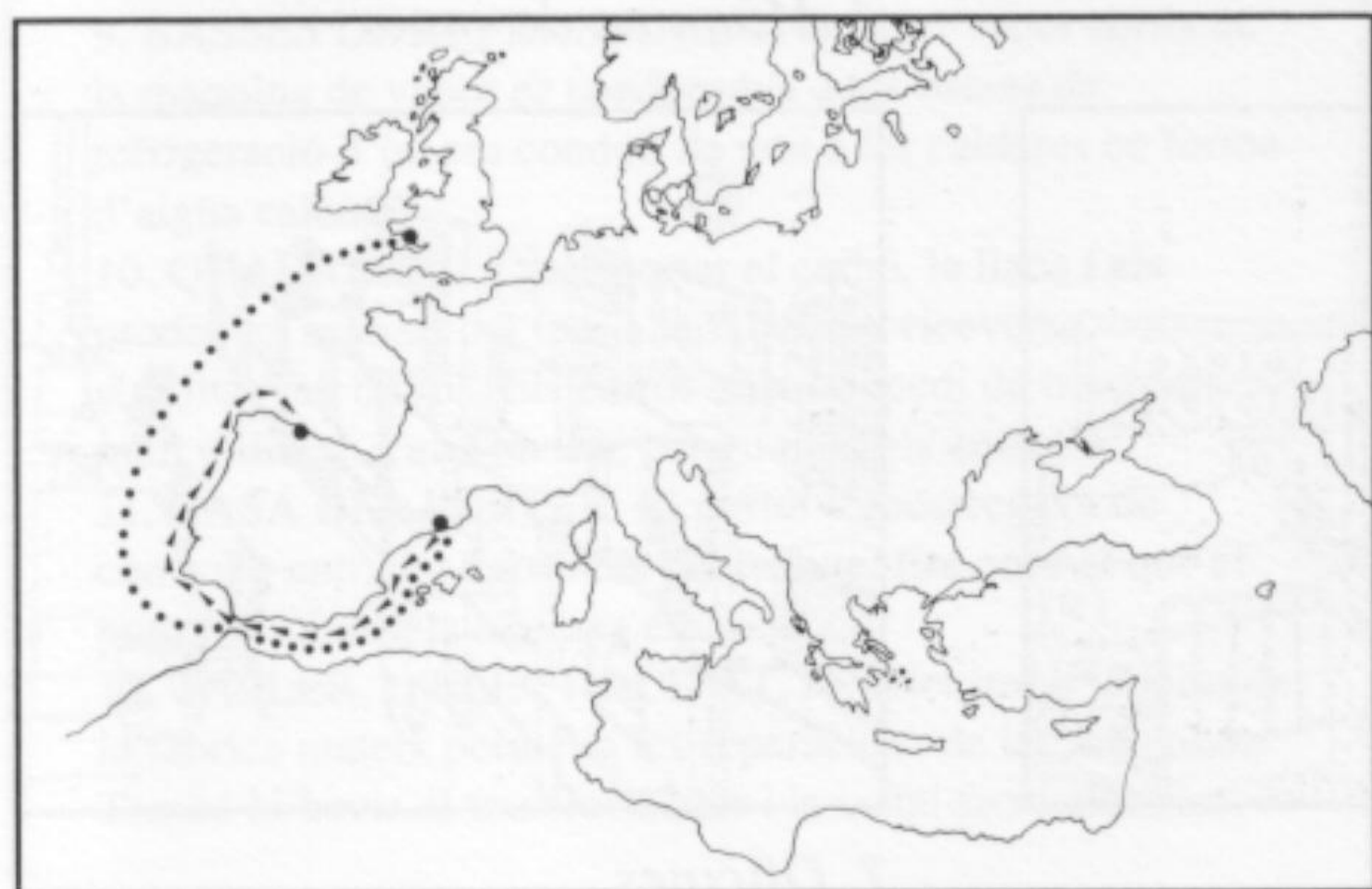
En termes tècnics, els problemes que calia resoldre eren dos: el primer, que quan es tractés d'aconseguir moviment (vehicles, màquines) no s'hagués de dependre de l'energia dels animals o de l'aigua; el segon, que si el que calia era escalfar quelcom, es pogués fer amb un combustible barat i abundant.

El primer problema va ser solucionat per la màquina de vapor, que traduïa l'escalfor en moviment; el segon, per l'ús intensiu del carbó mineral.

A mitjan segle XIX encara hi havia esperances de localitzar jaciments importants de carbó a Catalunya, però a final de segle les il·lusions es van esvaïr definitivament.

La modesta producció carbonera catalana es localitzava a quatre centres principals: l'hulla a Sant Joan de les Abadesses i el lignit a Berga, a Calaf i al Baix Segre.

La producció carbonera catalana, en darrer terme, era absolutament marginal en relació a la demanda d'energia del país.



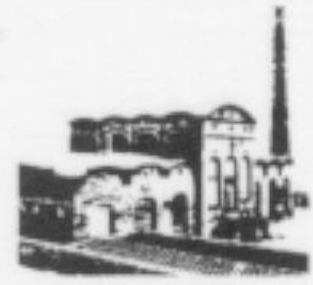
2. Traspàs de carbó al port de Barcelona, entre un vagó i un carro carboner.

La indústria catalana va tenir, entre d'altres, un important problema energètic ja que quasi tot el carbó s'havia d'adquirir a l'exterior.

Al començament del segle XX, Catalunya importava d'Anglaterra i d'Astúries quasi el 95% del carbó que consumia. En termes de tones de carbó equivalent, la producció autòctona se situava entre les 45.000 i les 65.000 t. anuals els anys 1900-15. Les dificultats d'importar carbó estranger durant la Gran Guerra van fer augmentar aquesta xifra fins a les 100.000 t., i el proteccionisme posterior va permetre que en el període 1926-30 s'arribés a cotes semblants.

El Vapor Aymerich, Amat i Jover, com tantes altres fàbriques catalanes, es proveïa majoritàriament de carbó importat. El carbó arribava d'Anglaterra o d'Astúries fins al port de Barcelona, allí es carregava amb tren fins a Terrassa. De l'estació del tren fins a la fàbrica, el carbó es transportava en carros i quedava emmagatzemat a les carboneres.

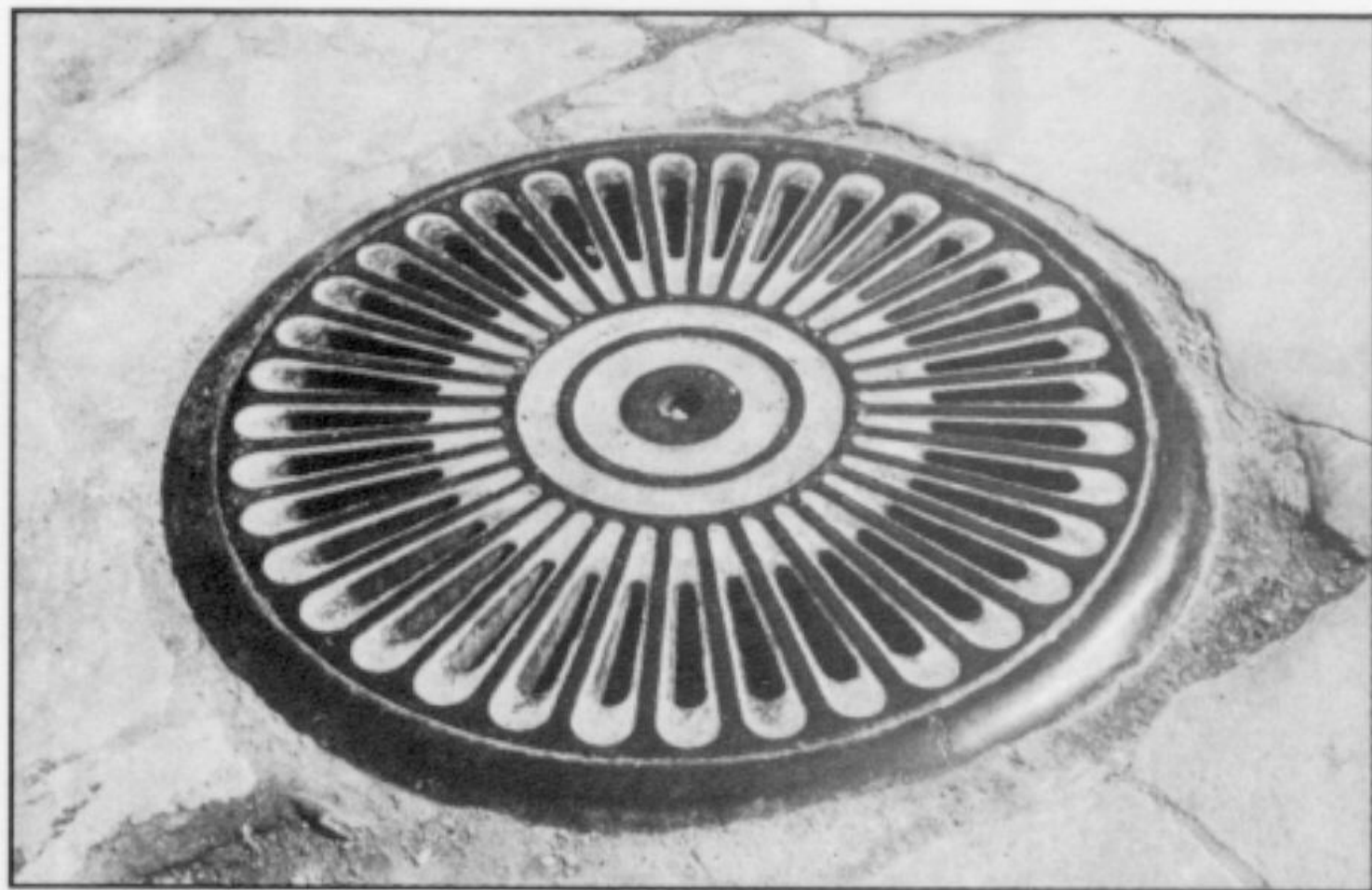
1. El carbó que s'utilitzava a les indústries catalanes provenia majoritàriament d'Anglaterra i d'Astúries. Els vaixells procedents de Cardiff i Gijón desembarcaven el carbó al port de Barcelona des d'on es redistribuïa arreu del territori.



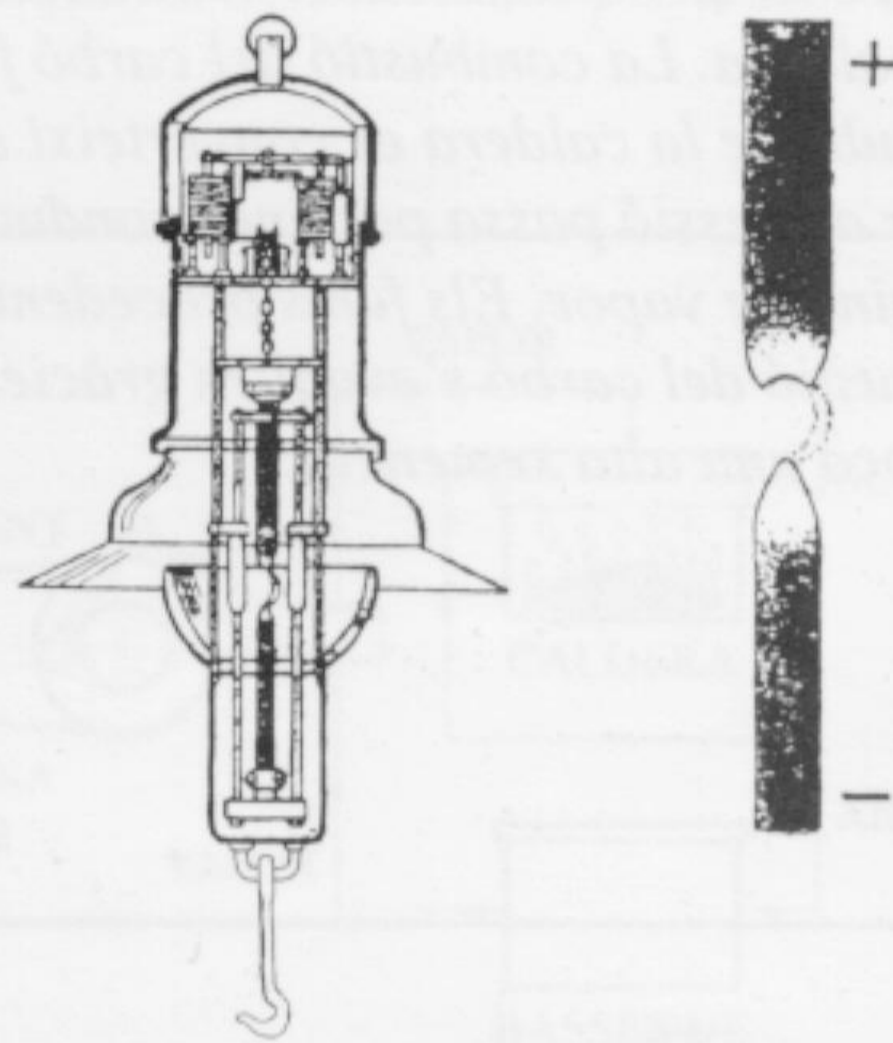
La fàbrica disposava de quatre carboneres on cabien 60 vagons de mineral, aproximadament uns 600.000 kilos de carbó. Al pati de la fàbrica, unes trapes permetien dipositar directament el carbó des dels carros a les carboneres. En el mateix pati, davant de les oficines, encara es conserva una gran balança pesacarros per controlar les quantitats de mineral adquirides.

La llunyania de la procedència del carbó i el complex transport encarien moltíssim la producció.

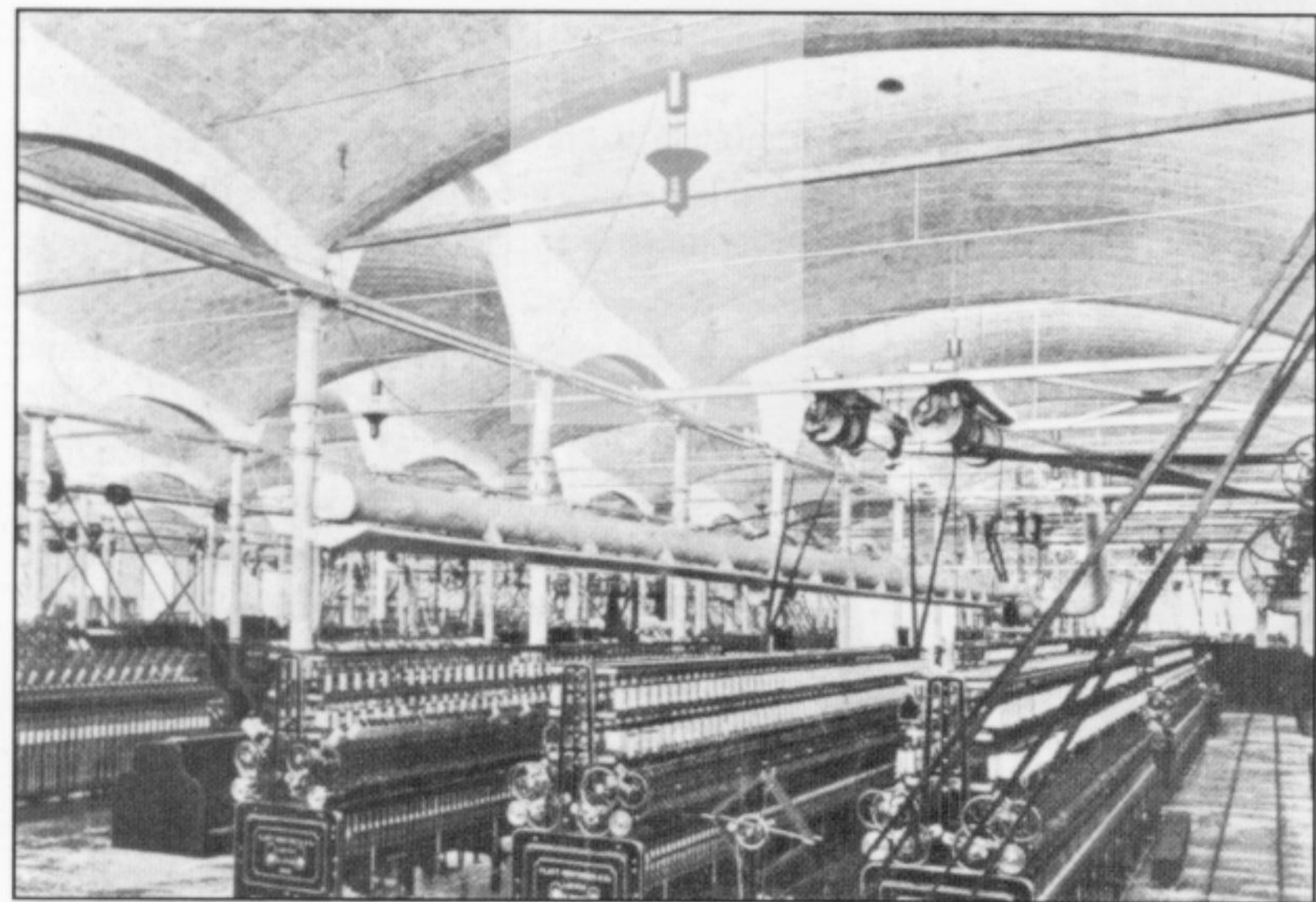
El Vapor Aymerich, Amat i Jover va emprar majoritàriament carbó i màquines de vapor entre els anys 1908 i 1914. A partir d'aquest moment, l'electricitat va adquirir protagonisme com a font d'energia. Amb tot, al Vapor Aymerich, Amat i Jover l'electricitat ja es va utilitzar des del primer moment per subministrar llum a les naus i facilitar el treball nocturn. Per a aquest fi s'utilitzaven grans campanes d'arc voltaic.



3. Trapa de carbonera al pati del Vapor Aymerich, Amat i Jover.



4. Arc voltaic. Arc lluminós que es forma entre dos elèctrodes de carbó lleugerament separats, produït per un corrent elèctric d'intensitat i diferència de potencial adequats. Fa una llum de gran intensitat amb una temperatura elevadíssima. Cal anar apropant els carbons a mida que es desgasten, sia a mà, sia mitjançant un dispositiu regulador.



5. Llum d'arc voltaic a l'interior de la fàbrica.

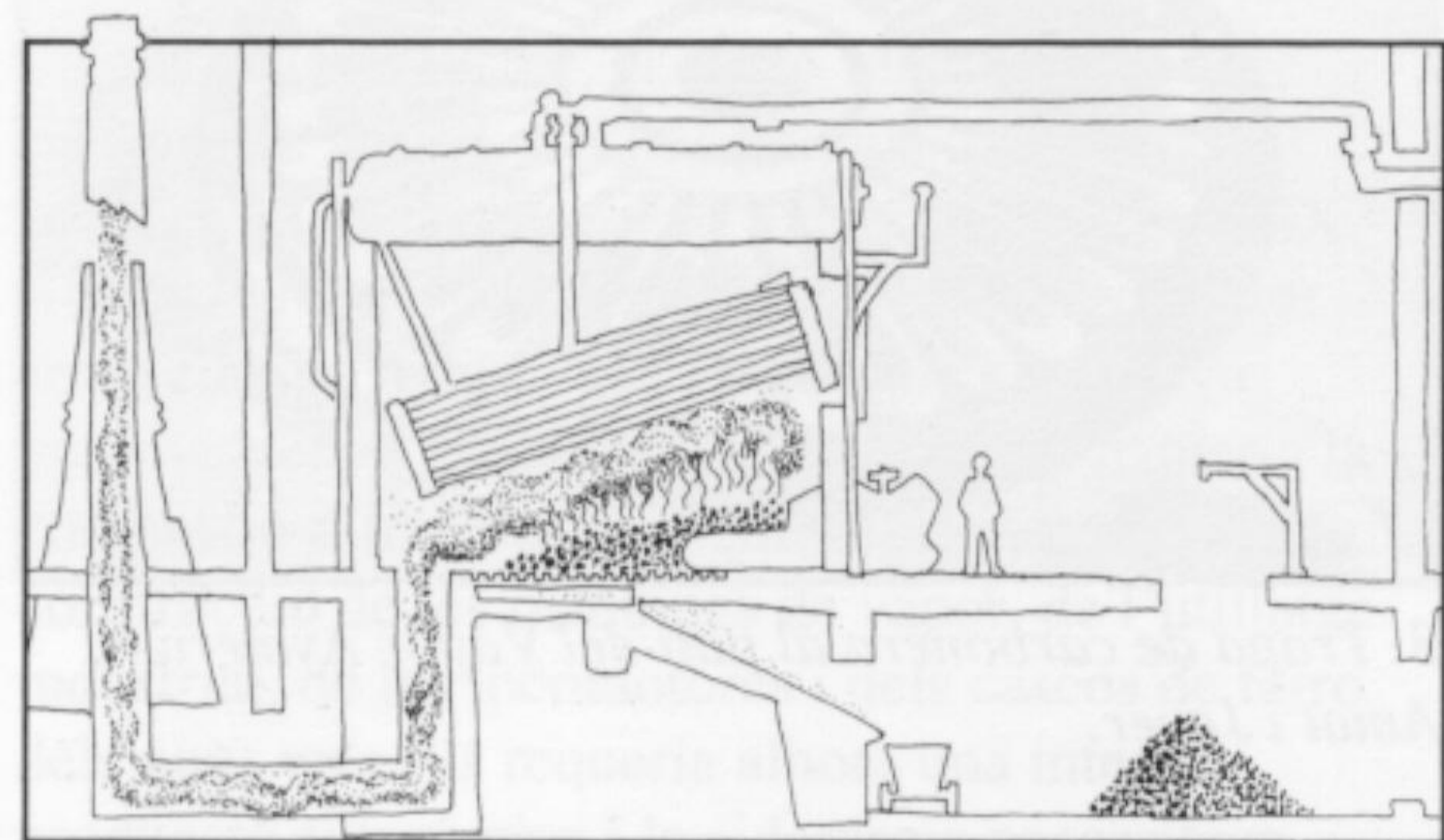


ACTIVITATS - ÀREA DE RECERCA

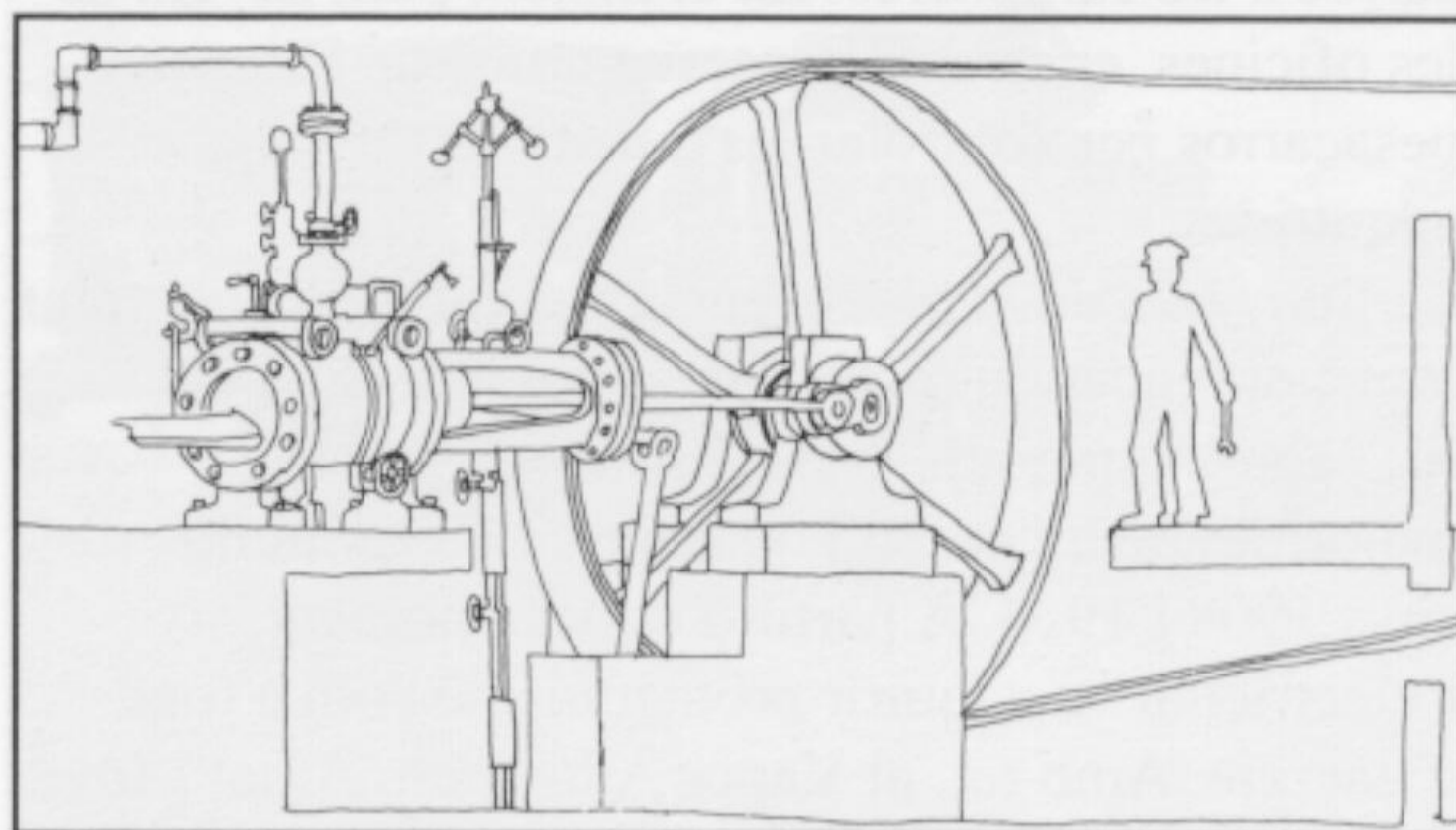
1. D'on provenia el carbó utilitzat com a font d'energia? Quins medis de transport eren emprats per fer arribar el carbó fins a Terrassa?
2. L'arc voltaic deu el seu nom a VOLTA. Si vols saber qui va ser aquest científic pots esbrinar-ho en una enciclopèdia.

3. S. Joan de les Abadesses, Berga, Calaf i l'àrea del Baix Segre eren zones productores de carbó, però no podien competir amb la qualitat i el preu de carbó anglès. Si tens un mapa de Catalunya pots localitzar aquestes zones carboníferes.

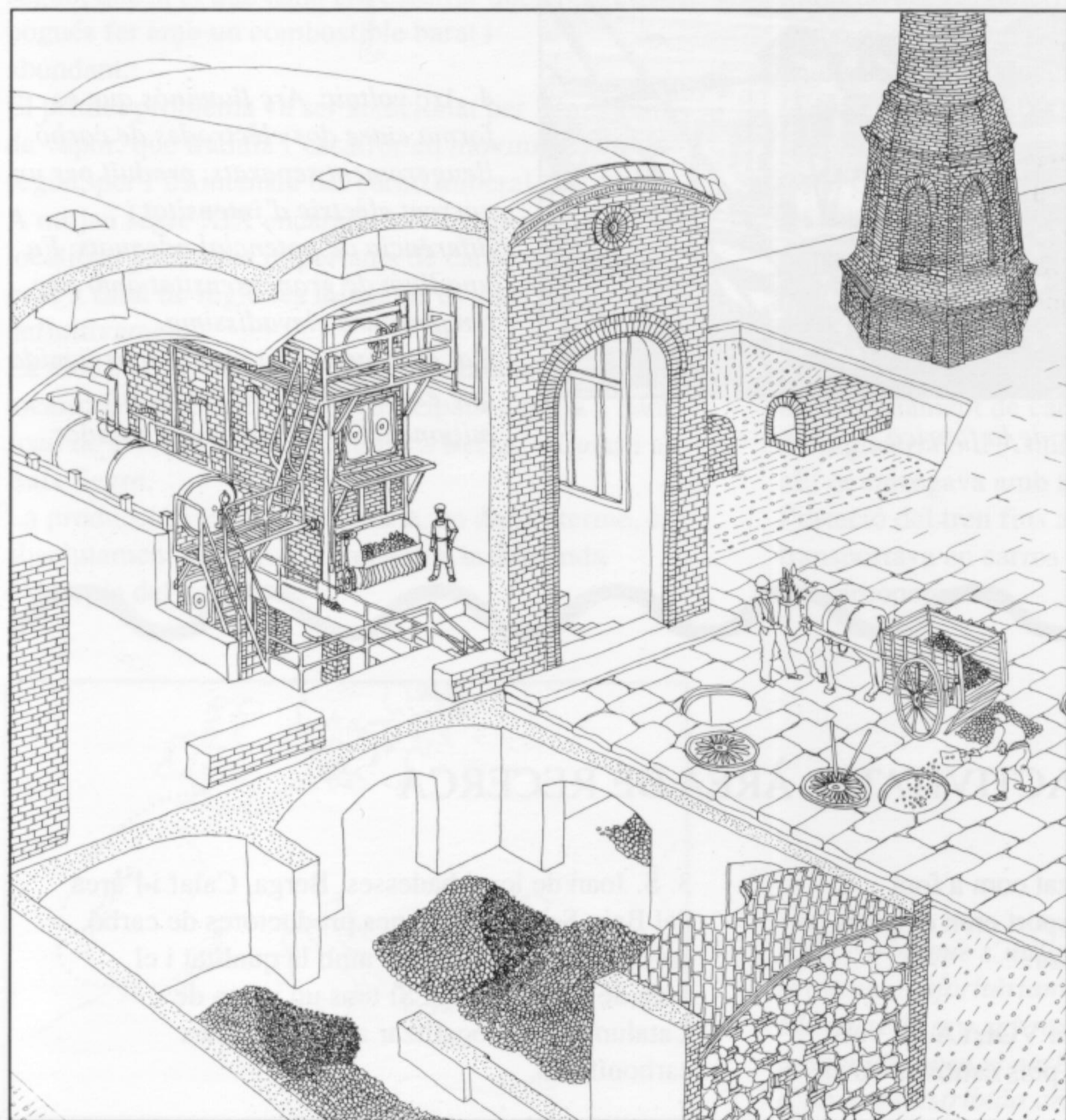
EL CICLE DEL VAPOR



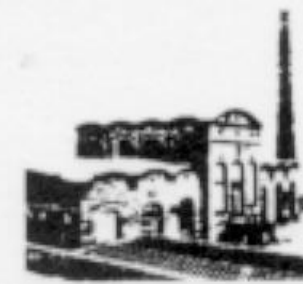
1. El carbó procedent de les carboneres s'introdueix a la caldera. La combustió del carbó fa que l'aigua dels tubs de la caldera es converteixi en vapor. El vapor a pressió passa per unes conduccions cap a la màquina de vapor. Els fums procedents de la combustió del carbó s'evaquen gràcies al tiratge que provoca una alta xemeneia.



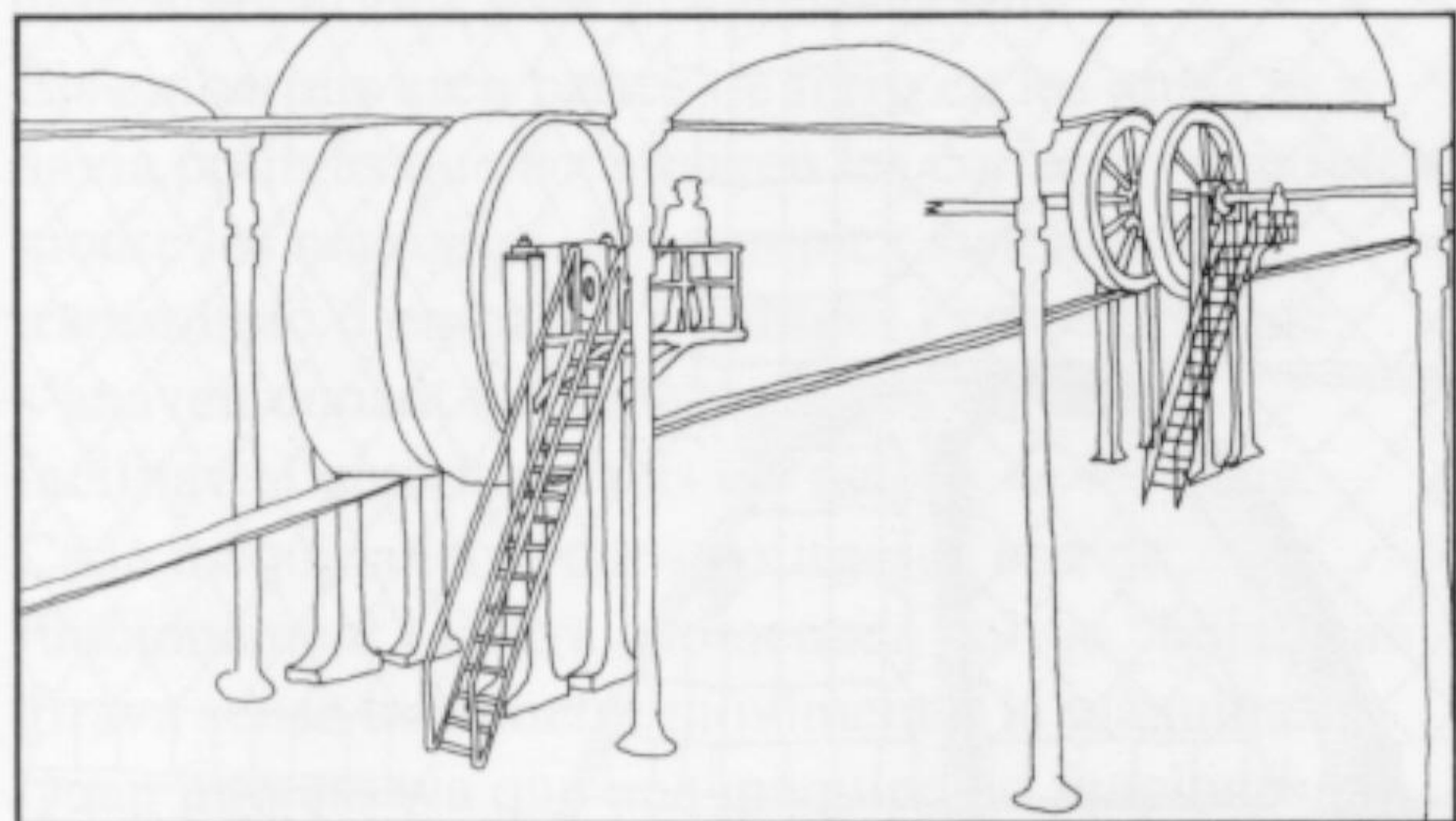
2. El vapor a pressió accionava el pistó de la màquina de vapor i mitjançant un èmbol es feia girar un gran volant. El volant accionava una gran corretja que transmetia el moviment a l'interior de la fàbrica.



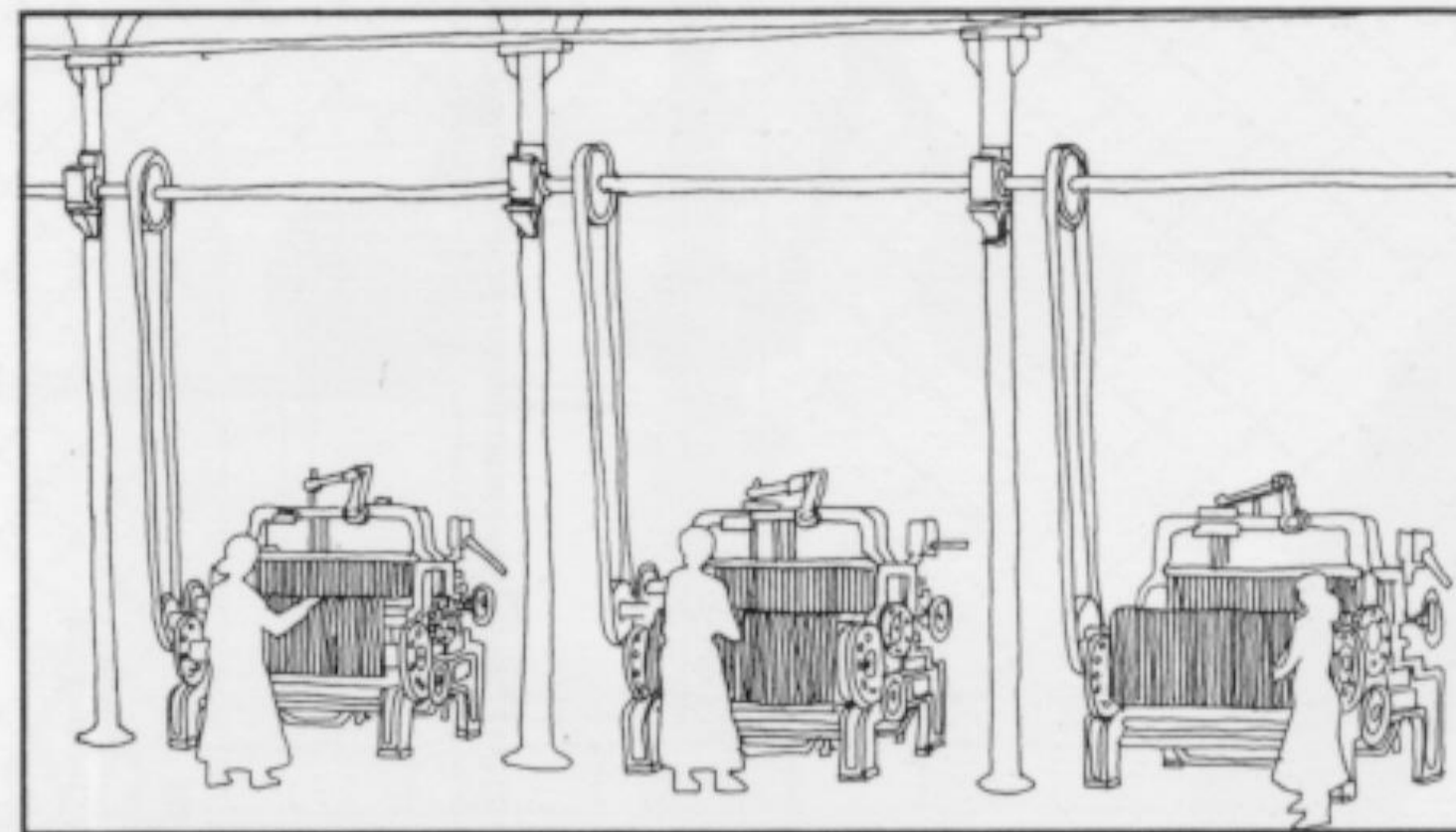
Sala de calderes i carboneres del Vapor Aymerich, Amat i Jover. La càrrega de les carboneres s'efectuava mitjançant trapes que donaven al pati de la fàbrica, des dels carros carboners s'abocava el mineral a les carboneres. Les carboneres comunicaven per sota terra amb la gran sala de calderes.



LA MÀQUINA DE VAPOR



3. Un tren de grans rodets i corretges repartia el moviment a tota la fàbrica. El moviment era transmès arreu de les naus per sistemes transversals.



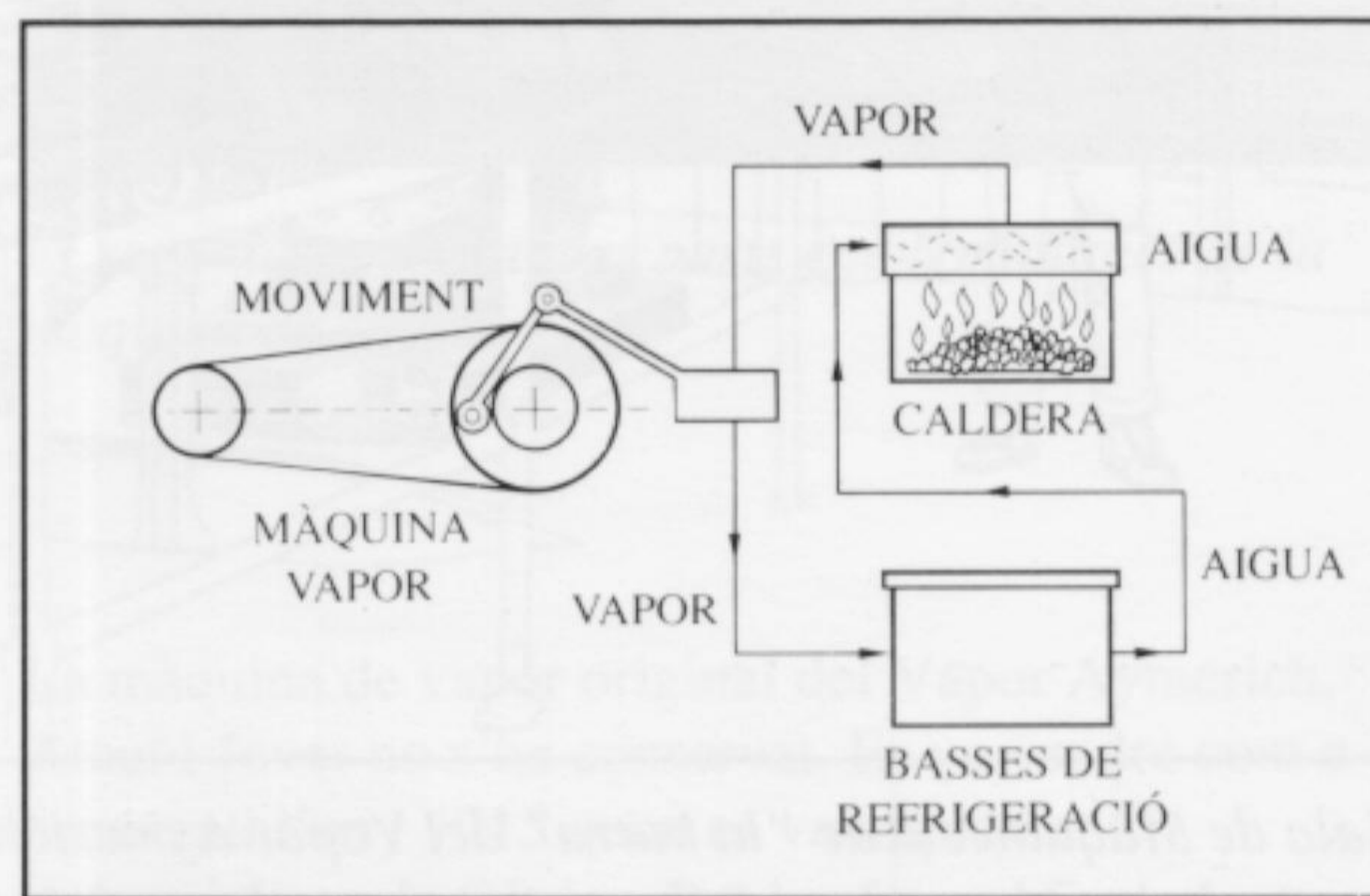
4. Embarrats, politges i corretges posaven en moviment les màquines dels diversos processos de producció.

El cicle del vapor s'iniciava a les calderes on s'escalfava l'aigua mitjançant la combustió de carbó fins a produir el vapor d'aigua que anava a la màquina de vapor i produïa energia mecànica.

L'aigua passava per uns tubs dins de la caldera on es convertia en vapor. Aquest era conduït cap a la màquina de vapor. El vapor que no podia fer treball, el vapor humit, es canalitzava posteriorment cap a unes basses de refrigeració instal·lades al pati de la fàbrica. Allí, el vapor es condensava i l'aigua calenta resultant tornava al dipòsit de la caldera.

La combustió del carbó produïa cendres i fums. Les cendres s'extreïen periòdicament per la zona inferior de la caldera. Els fums sortien per la xemeneia. Les xemeneies de gran alçada afavorien el tiratge i facilitaven l'extracció de fums. El fum calent pujava creant un corrent d'aire natural que arrossegava els fums de l'interior de la fornal.

La xemeneia del vapor Aymerich, Amat i Jover té 41 m d'alçada i un pas interior de 2 m 30 cm. En el Vapor Aymerich, Amat i Jover hi havia dues calderes que encara es conserven. Les calderes treballaven alternativament, quan l'una acabava el procés de combustió començava l'altra. Les calderes no s'apagaven mai del tot i es mantenien sempre enceses,



Cicle del vapor.

dia i nit, per relançar-les a plena activitat quan esdevingués necessari. Els treballadors feien torns per vigilar-les i mantenir-les enceses. La gran cambra de calderes connectava amb les carboneres per una porta subterrània, d'aquesta manera l'alimentació de les calderes s'assegurava amb relativa comoditat. Les calderes del Vapor Aymerich, Amat i Jover estan construïdes amb ferro i les seves parets són de maó refractari per mantenir i resistir altes temperatures. Van ser construïdes al principi del segle per l'empresa "Babcock & Wilcox" de Bilbao.



ACTIVITATS - ÀREA DE RECERCA

1. Observa les calderes. De quins materials estan fetes? Quina empresa les va construir? On? Quan?

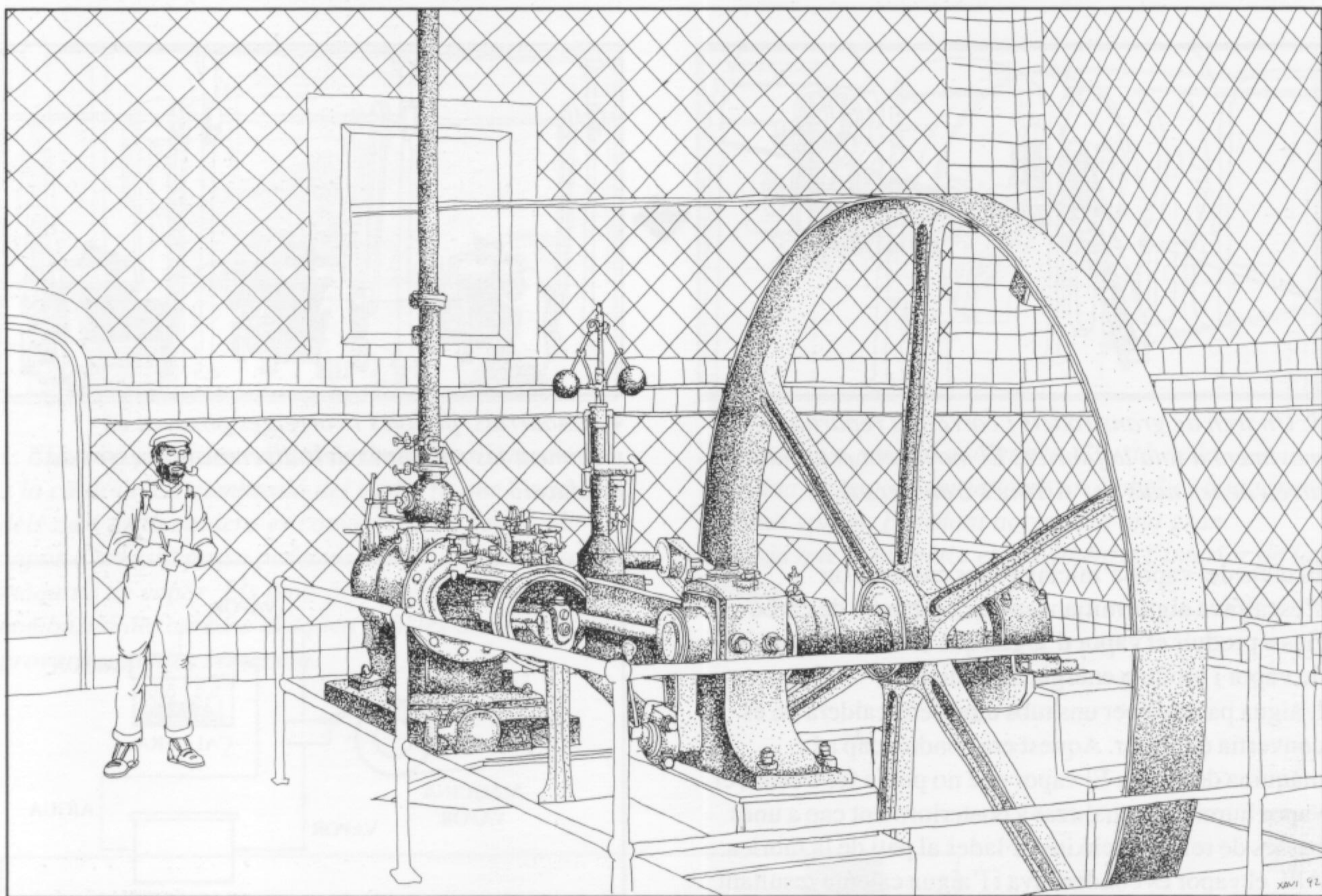
2. Quin element es necessita introduir a la caldera perquè es produeixi vapor?

3. Què fa que aquest element canviï d'estat?

4. Quins residus s'eliminen un cop s'ha produït el vapor?

5. Quina funció tenia la xemeneia?

LA MÀQUINA DE VAPOR



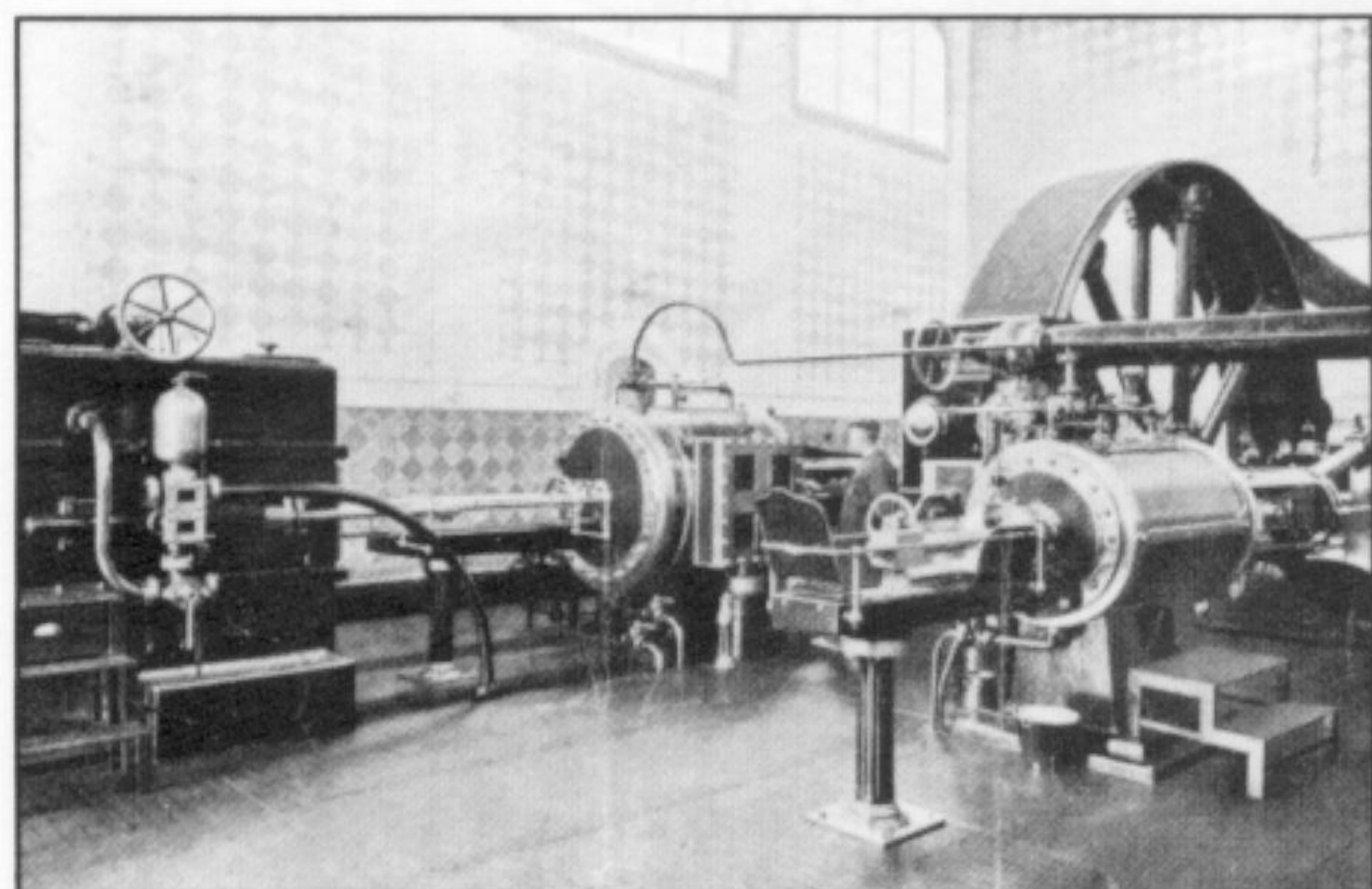
Sala de Màquines o de "la burra" del Vapor Aymerich, Amat i Jover. El volant accionava una gran corretja que sortia de la sala per una finestra i per una obertura interior que connectaven amb la nau de producció.

El vapor a pressió produït a les calderes es conduïa mitjançant tubs cap a la màquina de vapor. Sovint, la màquina de vapor l'anomenaven col·loquialment "la burra". La màquina de vapor, o les màquines de vapor, si n'hi havia més d'una, acostumava a estar instal·lada en una sala pròxima a la sala de calderes. La pressió del vapor es controlava mitjançant un regulador compost per dues esferes que giraven. Quan a causa de la pressió les esferes giraven molt de

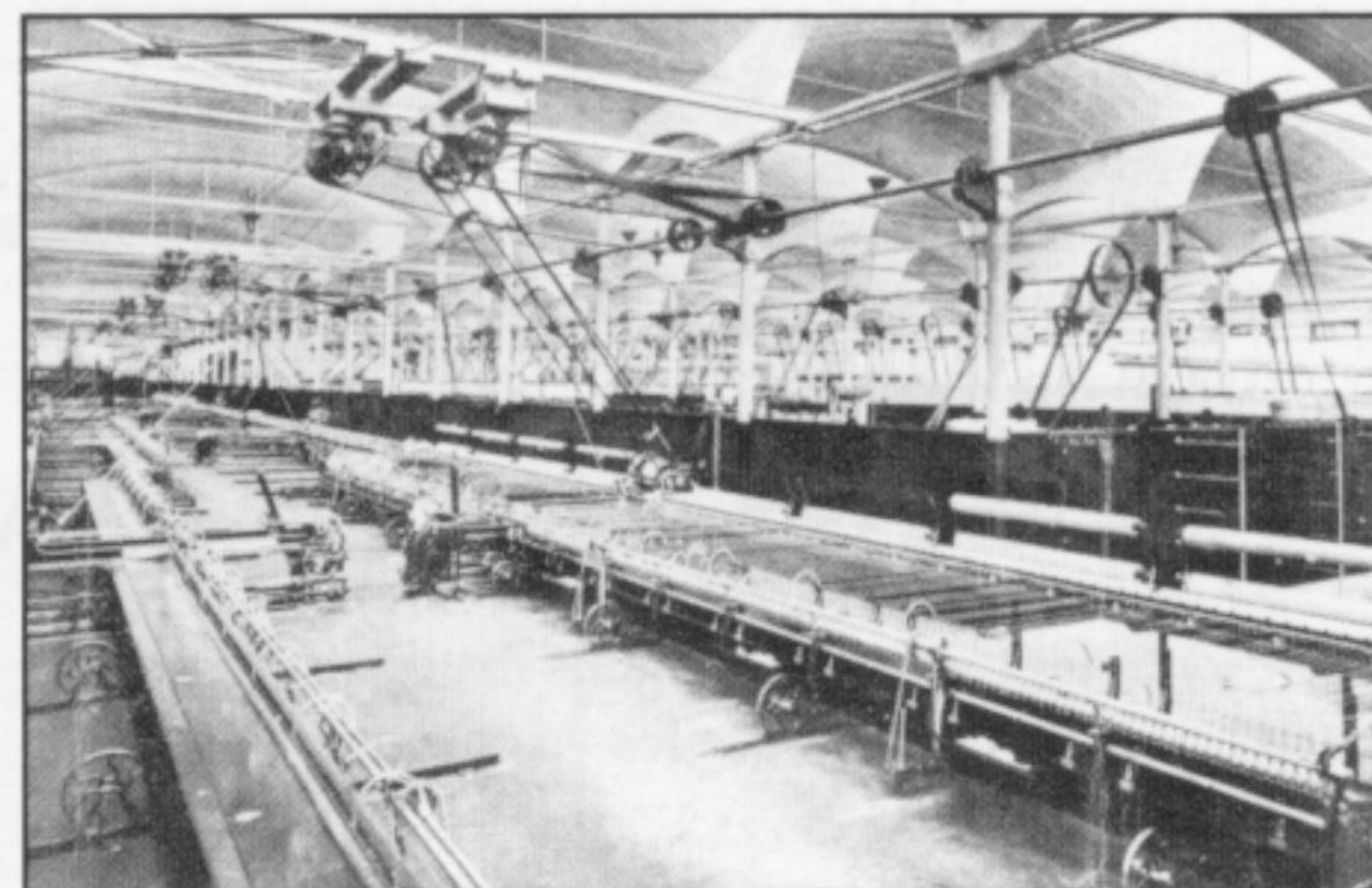
pressa tenien tendència a enlairar-se i escanyaven l'entrada del vapor quan la pressió d'aquest era excessiva, i viceversa amb poca pressió.

El vapor penetrava en el cilindre, que accionava i mantenia el moviment, dintre seu, un pistó. El pistó enllaçava amb una biela i un manubri que feien girar una roda gegantina o volant.

En girar, el volant accionava una gran corretja que, en el cas del Vapor Aymerich, Amat i Jover, sortia de



Màquina original del Vapor Aymerich, Amat i Jover, segons una fotografia de l'època.

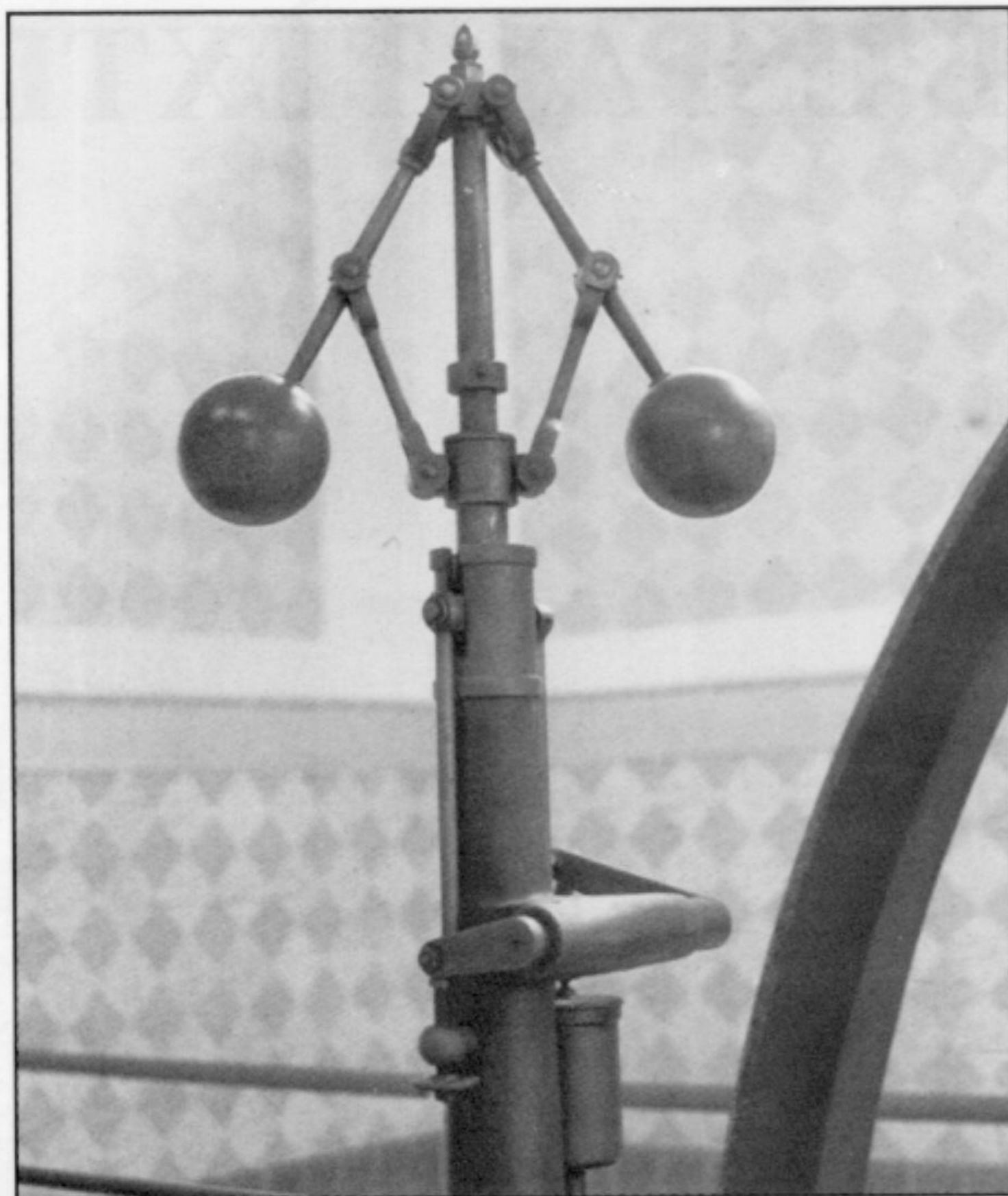


Sistema d'embarrats, politges i corretges segons una fotografia de principi del segle XX.



la sala de màquines cap a les naus per una finestra i una obertura subterrània. A l'interior de les naus, la corretja principal accionava uns grans rodets que alhora transmetien, mitjançant corretges i embarrats, el moviment fins a les màquines tèxtils.

Els embarrats eren barres de ferro en les quals hi havia politges que accionaven les corretges que feien moure les màquines. Un complex sistema de transmissió d'embarrats, politges i corretges, que s'anaven donant moviment els uns als altres, facilitava l'activitat a tots els racons de les naus. Cada màquina tenia dues politges, l'una de funcionament i l'altra anomenada politja "boja" que girava sense transmetre moviment a la màquina. Quan interessava que una màquina no funcionés la corretja es col·locava en la politja "boja".



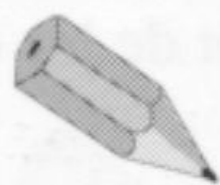
El regulador, una de les parts emblemàtiques de la màquina de vapor.



Restes d'embarrats que s'han conservat fins als nostres dies a la nau de producció.

La màquina de vapor original del Vapor Aymerich, Amat i Jover no s'ha conservat. Es va vendre com a ferro vell l'any 1915 quan es va implantar l'electricitat a la fàbrica. Per les fotografies sabem que la màquina original era de doble èmbol, és a dir, aprofitava el vapor dues vegades, a alta i baixa pressió.

A la sala de màquines del Vapor Aymerich, Amat i Jover, també anomenada "Sala de la burra", podem veure una màquina que no és l'original de la fàbrica. La màquina exposada es va construir l'any 1897, a la Maquinista Terrestre i Marítima, i va funcionar a la fàbrica Ponsa del Poble Nou (Barcelona) que produïa mocadors de seda. La màquina es va recuperar i es va traslladar al Museu l'any 1984.

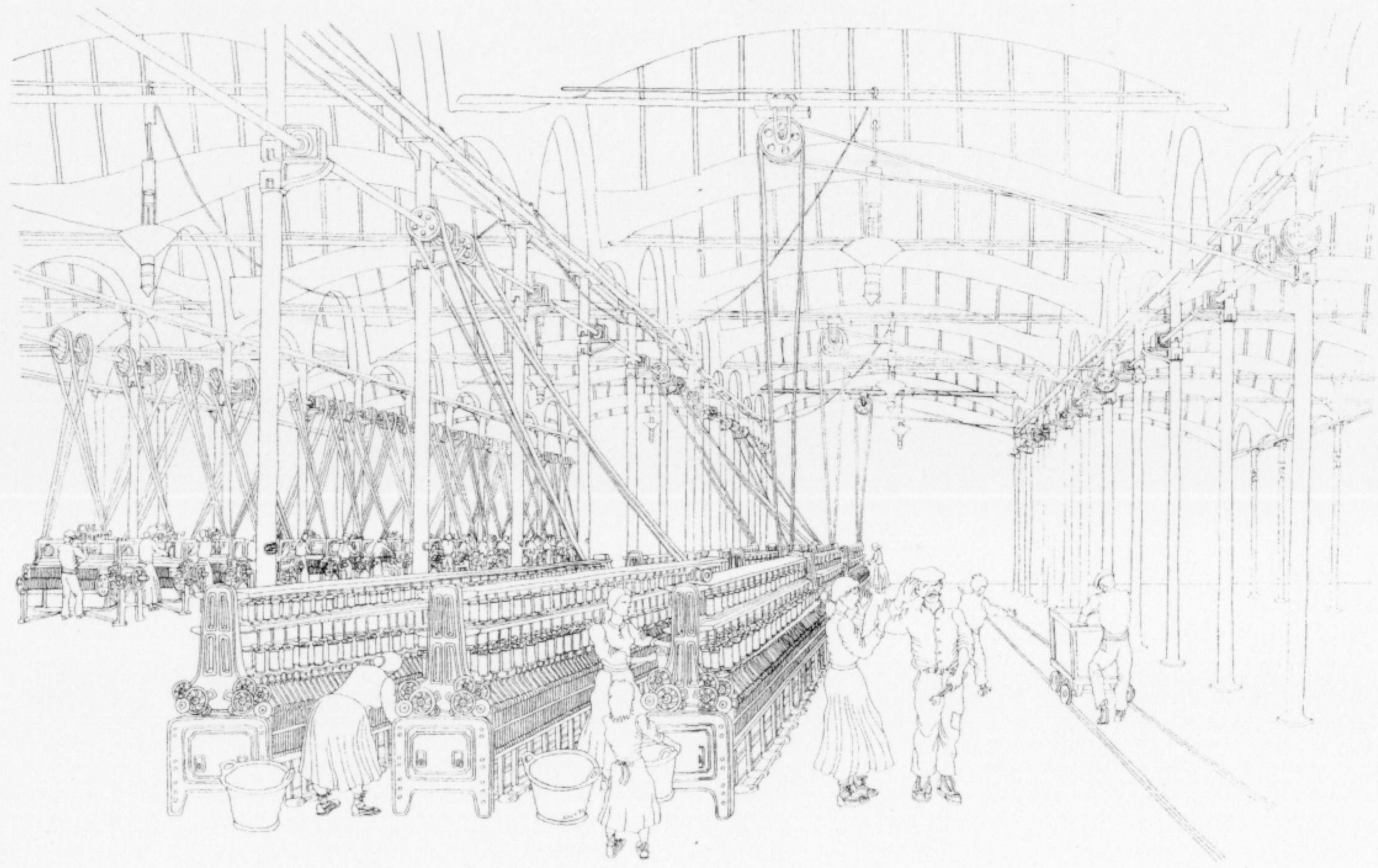


ACTIVITATS - ÀREA DE RECERCA

1. De quin material està feta o construïda "la burra"?
2. La Maquinista Terrestre i Marítima va ser una important fàbrica metal·lúrgica que fabricava màquines de vapor, com la que pots observar. Si vols saber més coses d'aquesta indústria consulta una enciclopèdia.
3. Per a què servia el regulador?
4. Què necessita el volant per transmetre l'energia als embarrats? De quin material es feien?



L'ESPAI TÈXTIL



Dins del Vapor Aymerich, Amat i Jover es realitzaven tots els processos tèxtils: es filava, es teixia, es tenyia i s'acabava la llana. Dins les naus tèxtils s'organitzava la més diversa maquinària per facilitar els diferents processos. El soroll que es produïa a les naus tèxtils era esfereïdor i els obrers arribaven a comunicar-se pràcticament per senyes. En el tèxtil treballaven homes i dones i la presència femenina era majoritària en algunes seccions com la filatura. Joves de curta edat, quasi nens, també hi treballaven. Segons els períodes, a la fàbrica podien arribar a concentrar-se uns quants centenars d'obers.

En èpoques de gran demanda, la fàbrica podia arribar a treballar dia i nit i els torns de treballadors se succeïen contínuament. D'aquesta manera s'optimitzava el rendiment de les calderes i de la màquina de vapor. Cap al 1913, la jornada d'un obrer solia ser d'unas 11 hores. Les condicions de treball eren dures: jornades llargues, molta humitat, aire viciat pel polsim i les volves de fibra, soroll esgarrifós, accidents, etc. Els sous eren baixos i feien que els obrers haguessin de portar una vida molt austera. Les dones acostumaven a cobrar menys, ja que el seu treball es valorava menys.

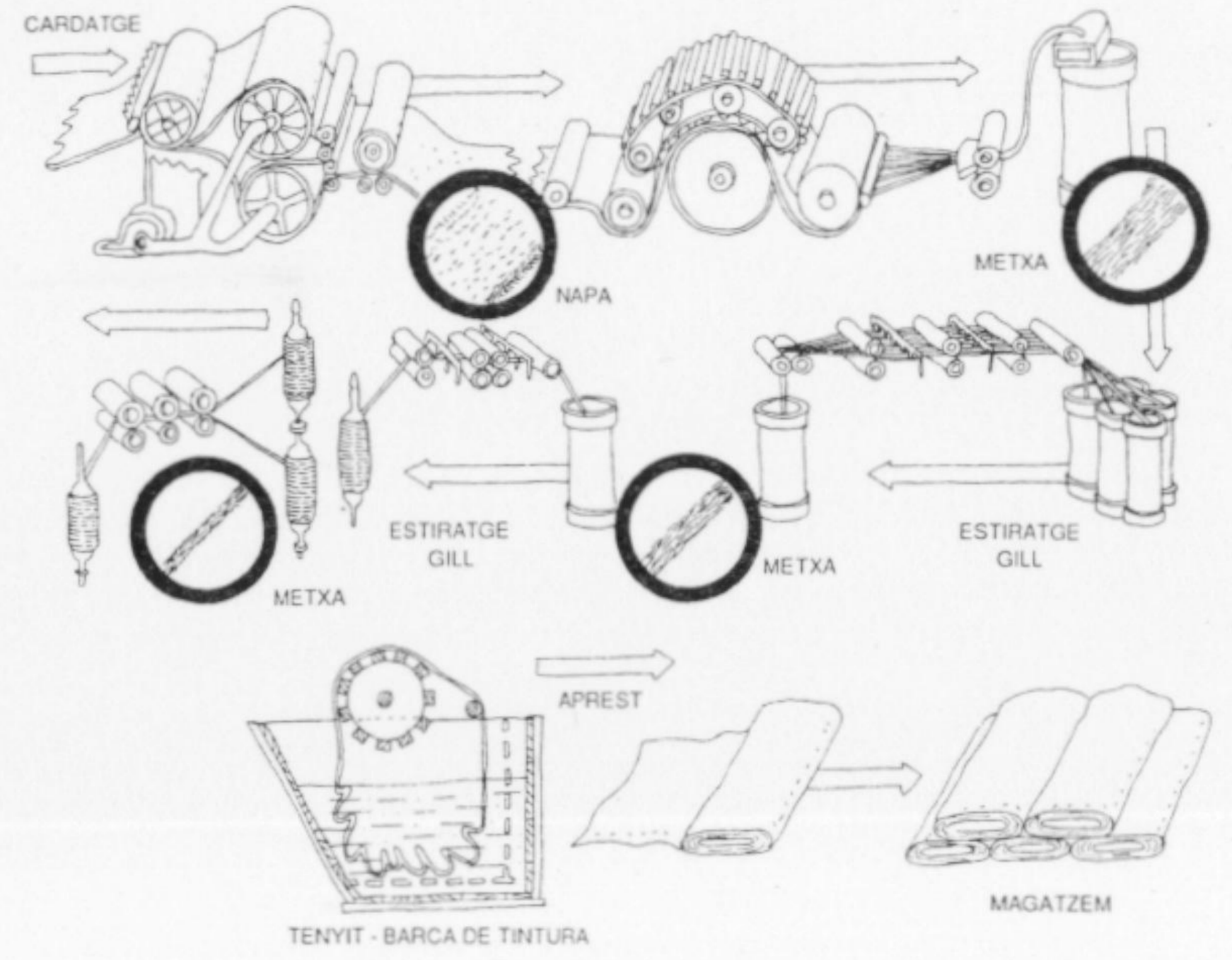
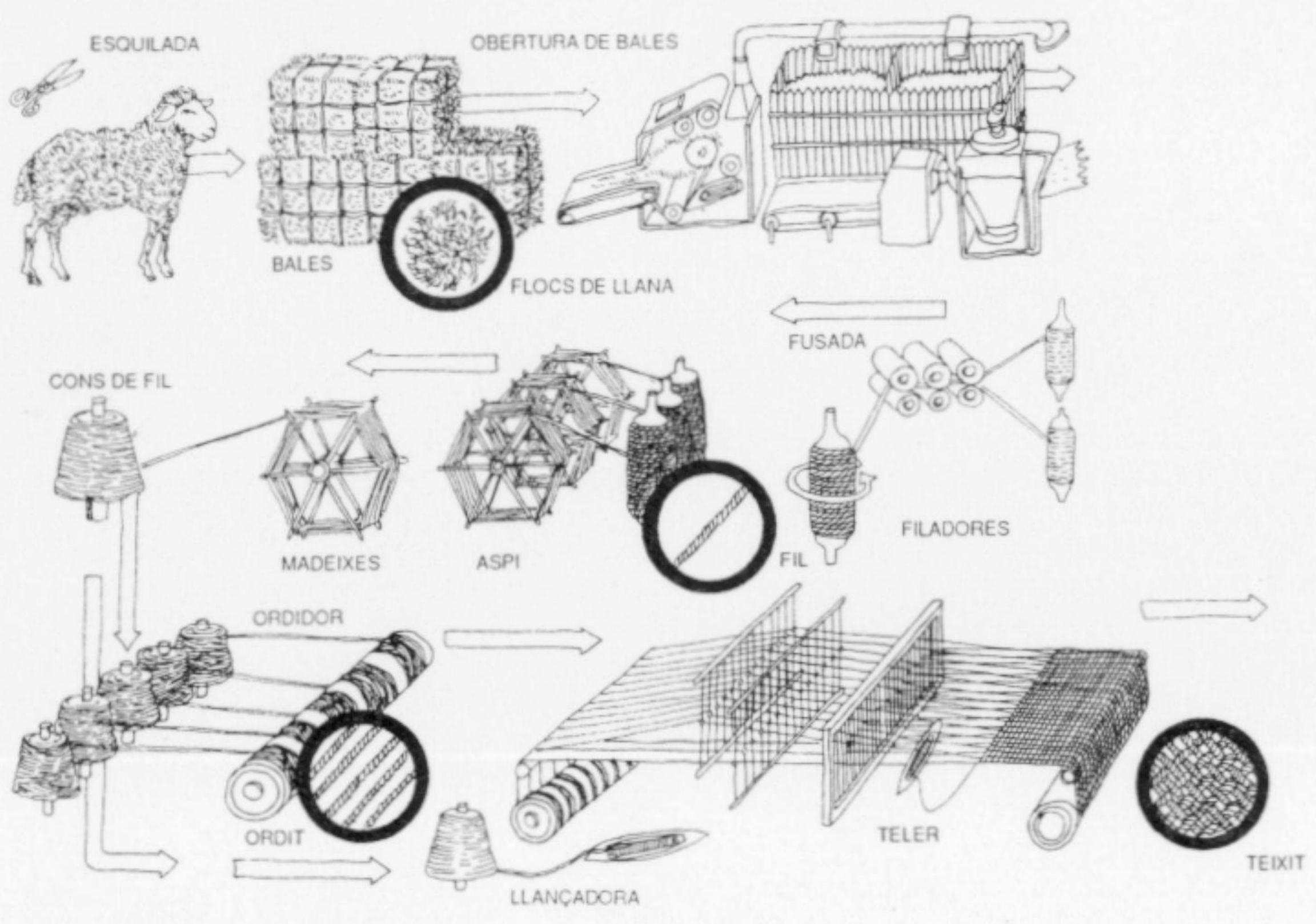


ACTIVITATS - ÀREA DE RECERCA

1. Quin paper tenien les dones en el treball tèxtil?
2. Aquest dibuix, quines fases del procés tèxtil ens mostra?
3. Com i mitjançant què es transmet l'energia dels embarrats a cadascuna de les màquines tèxtils?



LA LLANA: PROCÉS TÈXTIL

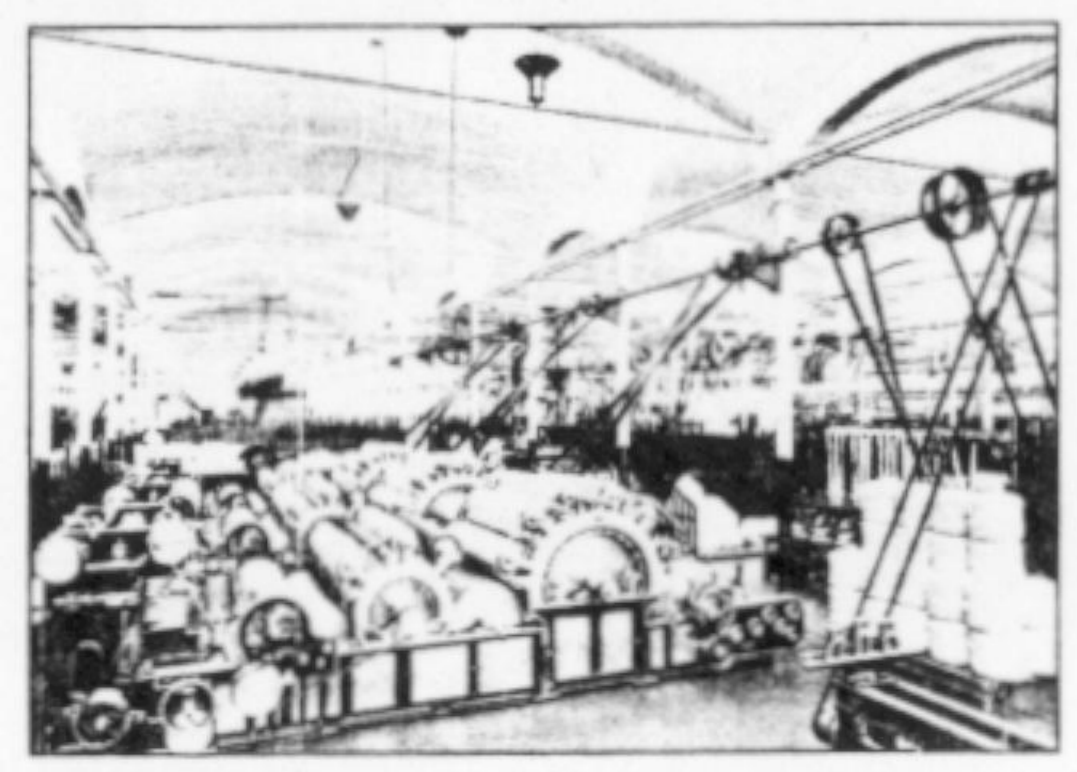


L'obtenció de teixits de llana a principi del segle XX, com en l'actualitat, era un procés llarg i complex. La matèria primera s'obtenia esquilant els bous, la llana, seleccionada i rentada, s'empaquetava en bales que es transportaven a les fàbriques. Un cop a la fàbrica, les màquines desfeien les bales i formaven una mena de catifa de flocs de llana amb la qual s'alimentaven les màquines següents. Les cardes, mitjançant grans corrons amb pues, destriaven i separaven les fibres dels flocs, les fibres

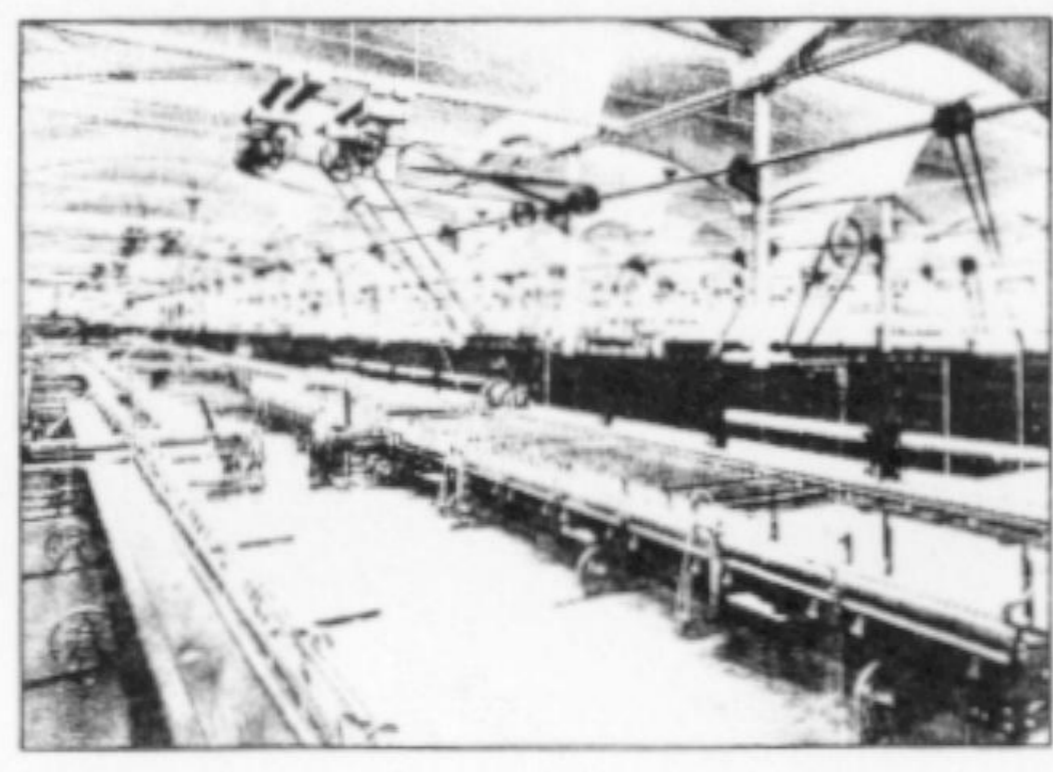
es pentinaven i s'allisaven fins que formaven una capa de l'amplada dels corrons, anomenada napa. La napa passava per corrons més fins i s'acabava de pentinar. Posteriorment, unes corretges divisòries seccionaven la napa en metxes o tires, formant una mena de cordó gruixut sense gaire consistència. A continuació, s'iniciava plenament el procés del filat. Les metxes es feien passar per màquines de filar que podien ser de diferents tipus (selfactines, contínues). En aquest procés les metxes s'aprimaven i es torçaven.

Les metxes s'enrotllaven primer en fusos, després en troques i, finalment, en cons de fil. El procés que continuava era el de tissatge, que consistia a entrecreuar i lligar dues sèries de fils, l'ordit i la trama. Els cons de fil podien arribar a la secció de teixit tenyits o en cru. Els fils de diversos cons es disposaven ben paral·lels i estirats damunt una bóta que els anava cargolant. La bóta es col·locava al teler i els seus fils formaven l'ordit. Una peça anomenada lliç aixecava una part dels

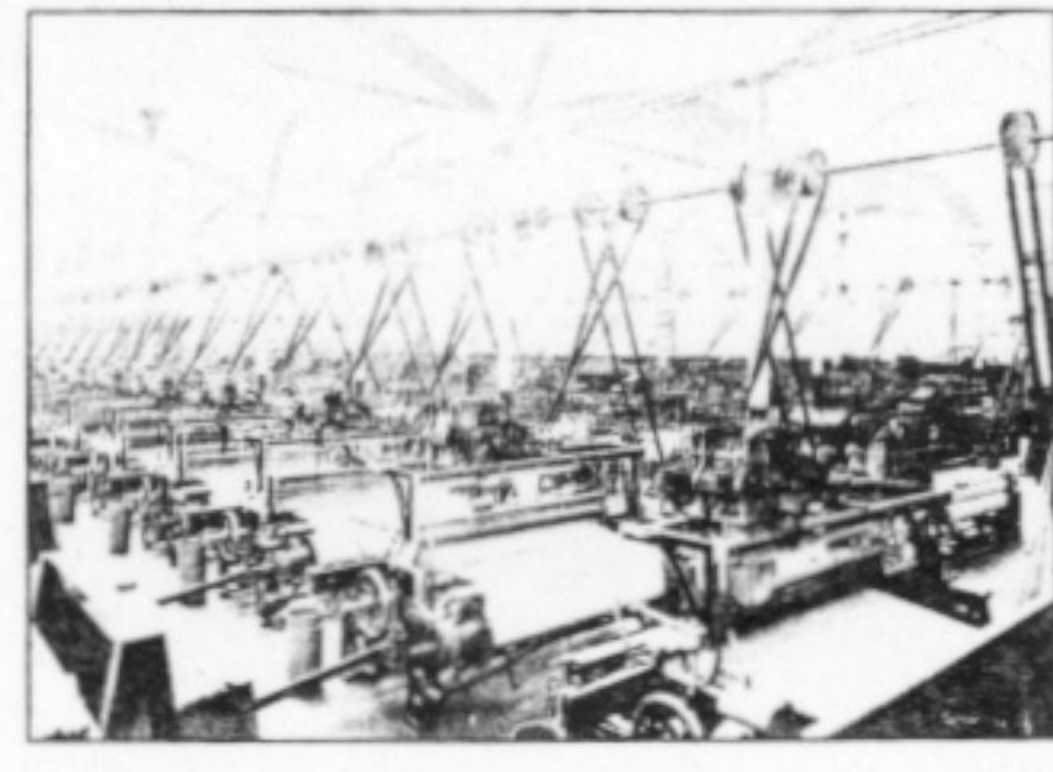
fils, llavors la llançadora feia una passada de trama col·locant el fil transversal. A continuació, el lliç aixecava els altres fils i novament tomava a passar la llançadora. De la conjunció al teler d'ordit i trama en sortien les peces de tela. Les peces que sortien del teler encara eren sotmeses a més processos a fi d'acabar la peça: desengreixar, tenyir, estampar, plegar, etc.



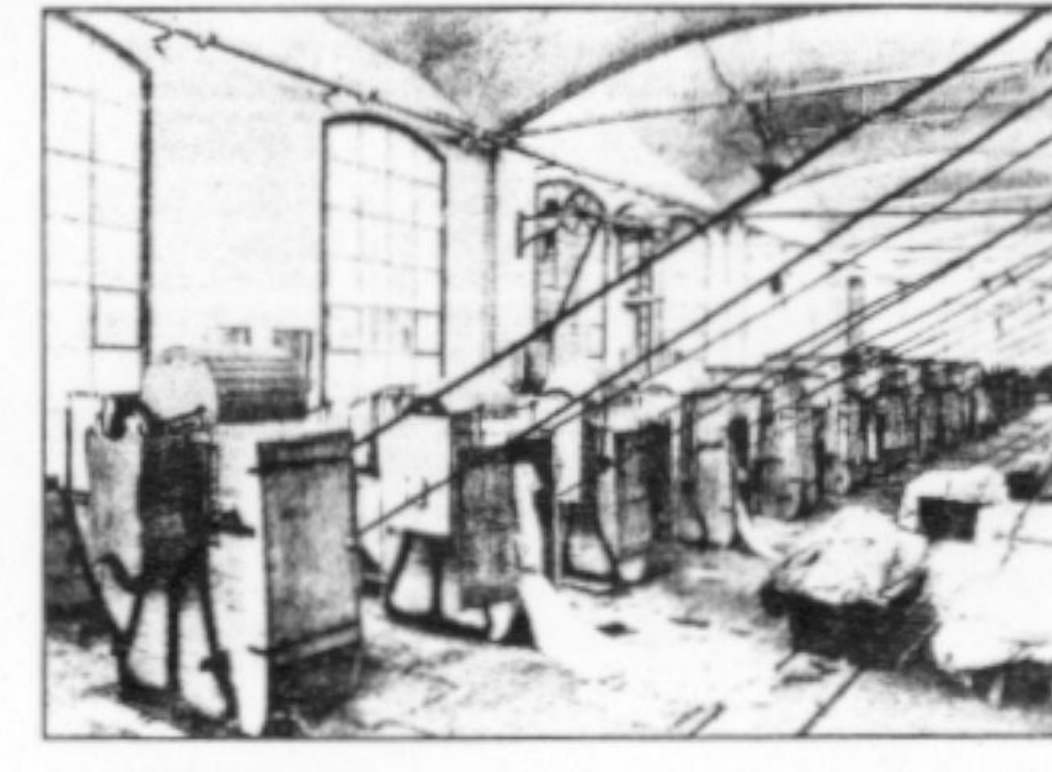
1. Cardes. Pentinat de la llana.



2. Filatura. Secció de filatura de llana.



3. Telers.



4. Secció d'aprest.

UN EDIFICI SINGULAR

Sobre terrenys que havien estat hortes, els industrials Francesc Jover, Pau Amat i Josep Aymerich van fer aixecar un edifici per a la seva indústria.

La construcció va ser dirigida per l'arquitecte Lluís Muncunill i l'execució va anar a càrrec dels mestres d'obres Comelles i Balta. Muncunill va aconseguir una cosa gens fàcil: fer d'un edifici funcional i productiu una genial obra d'art amb l'aplicació d'una extraordinària tècnica. La fàbrica era alhora un edifici funcional i un edifici bonic.

Els treballs es van realitzar entre 1907 i 1908 i van donar feina ordinàriament a uns dos-cents operaris. Mentre va durar l'obra, i en contra del que era usual a l'època, no va haver-hi cap accident.

En la construcció de l'edifici van emprar-se 31.000 quintars de ciment de Sant Joan de les Abadesses, 37.000 quintars de Vallirana, 240.000 rajoles fines i 2.000.000 entre toves i altres rajoles.

L'edifici consta d'una gran nau de producció que té annex un edifici de tres cossos destinat a allotjar la secció energètica i motriu, un pati i dependències

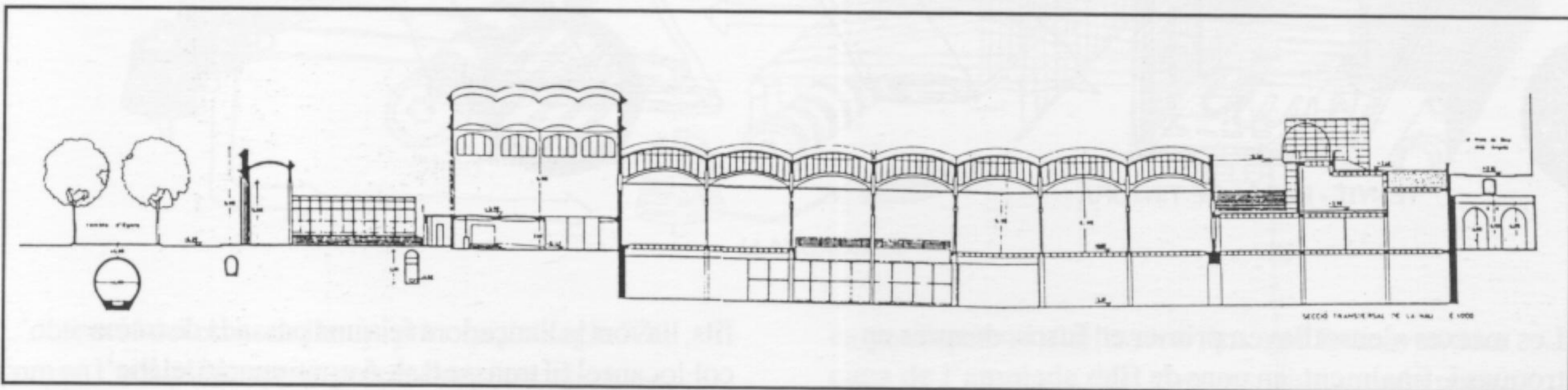
d'oficines que fan façana amb el carrer.

La nau de producció és un espai extraordinàriament uniforme. La sustentació de la coberta es realitza mitjançant 300 pilars de ferro colat fets als tallers de la Nova Vulcano de Barcelona. Es calcula que el ferro emprat en l'edifici pesa uns 340.000 quilos.

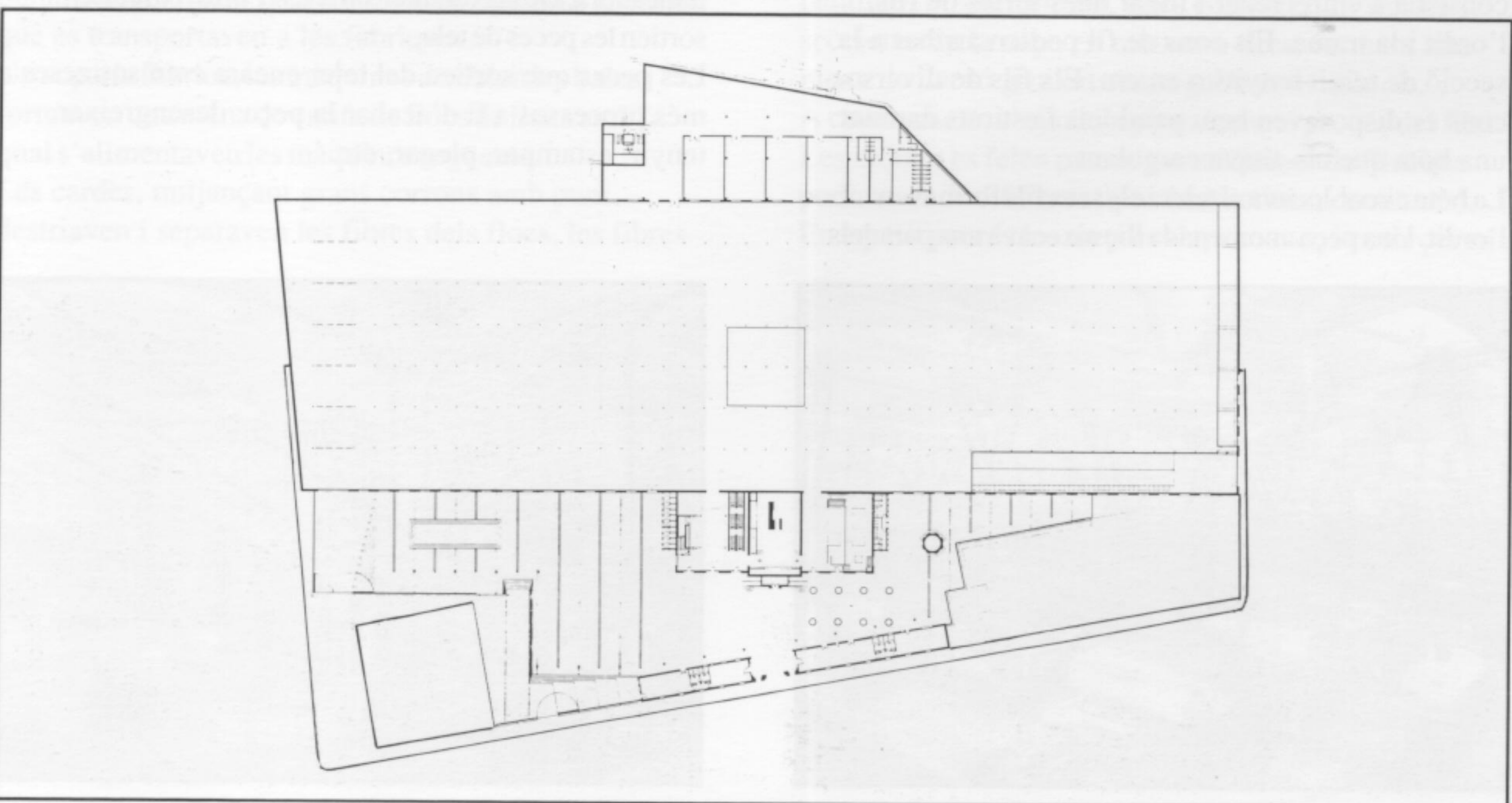
La sala està coberta amb arcs i voltes de maó tibades amb ferro. Les voltes es combinen amb claraboies adoptant el sistema anomenat de "dents de serra". La nau no té finestres, la il·luminació zenital s'aconsegueix amb les àmplies claraboies.

Les voltes de la coberta son extraordinàriament agosarades i estètiques, amb materials moderns (ferro colat) i materials econòmics (rajoles i maons), Muncunill va aconseguir una extraordinària combinació de funcionalitat i estètica.

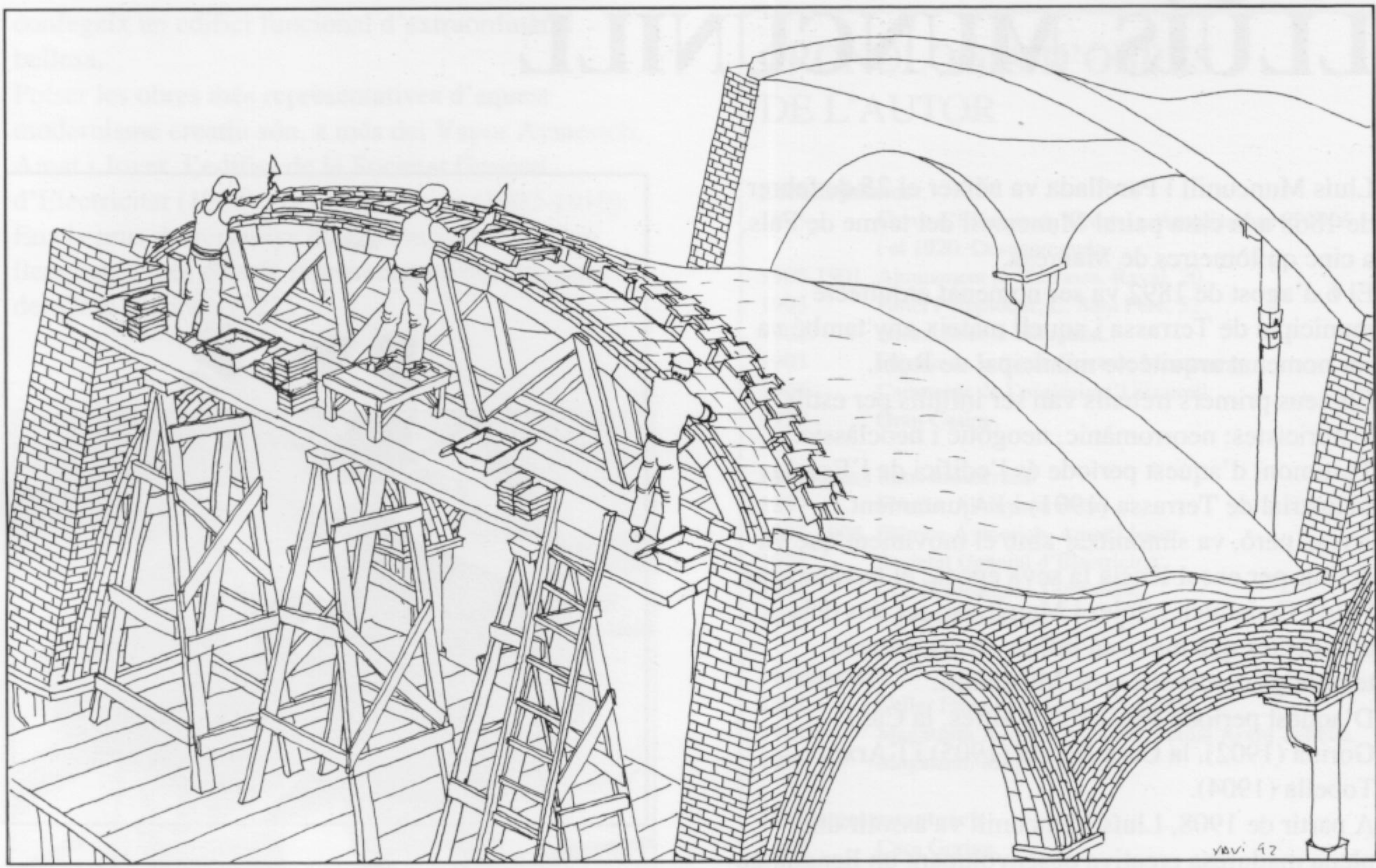
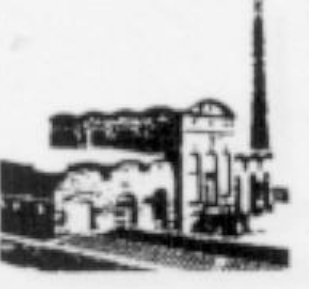
La sala de màquines, de gran sobrietat, està construïda amb maons i coberta amb voltes. La seva ubicació li permet distribuir racionalment l'energia al conjunt de la nau.



Secció de la fàbrica.



Plànol de la fàbrica.



Procés de construcció d'una volta del Vapor Aymerich, Amat i Jover.



Interior de la gran nau de producció. Cal destacar-ne la gran lluminositat aconseguida per les claraboies.



Columna de ferro colat fabricada per l'empresa metal·lúrgica de la Barceloneta "Nova Vulcano".



ACTIVITATS - ÀREA DE RECERCA

1. Quins materials s'han utilitzat en la construcció d'aquest edifici industrial?
2. Observa'n la coberta. Quina forma té? Com s'il·luminava la nau?
3. Els elements de suport de l'edifici són unes columnes fetes en una fàbrica metal·lúrgica de

- Barcelona l'any 1907. Investiga quina fàbrica és i busca'n més informació. Tirants, embarrats, cadireta, rails, politges... A les columnes es poden veure uns suports que serveixen per aguantar els embarrats. Són les cadiretes.
4. Observa la disposició dels totxoç a l'anomenada volta catalana.

LLUÍS MUNCUNILL

Lluís Muncunill i Parellada va néixer el 25 de febrer de 1868 a la casa pairal Muncunill del terme de Fals, a cinc quilòmetres de Manresa.

El 6 d'agost de 1892 va ser nomenat arquitecte municipal de Terrassa i aquell mateix any també va ser nomenat arquitecte municipal de Rubí.

Els seus primers treballs van ser influïts per estils historicistes: neorromànic, neogòtic i neoclàssic.

Testimoni d'aquest període és l'edifici de l'Escola Industrial de Terrassa (1901) i l'Ajuntament.

Aviat, però, va sintonitzar amb el moviment que va definir per excel·lència la seva època: el *modernisme*.

Puig i Cadafalch i Soler i March van ser dos dels arquitectes que més van influir en els primers tempteigs modernistes de Muncunill.

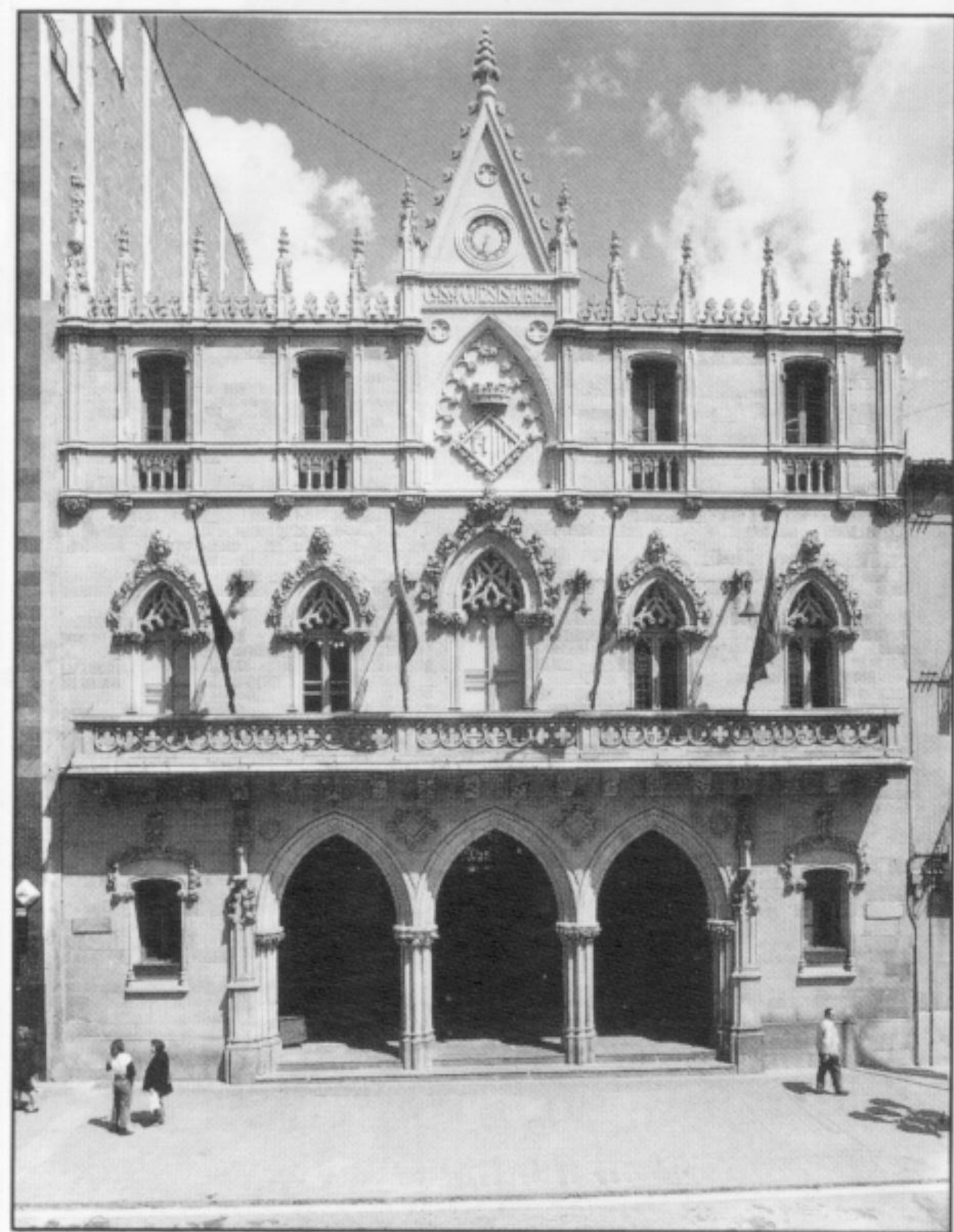
D'aquest període són, entre d'altres, la Casa Gorina (1902), la Casa Barata (1905) i l'Arxiu Tobella (1904).

A partir de 1908, Lluís Muncunill va assolir una plena maduresa creativa desenvolupant un llenguatge propi dins del context modernista. Muncunill va aconseguir un extraordinari domini de la volta tapiada, rellançant la tradició de la volta catalana a una perfecció i a una audàcia mai no aconseguides. També va emprar sense complexos els nous materials que es generalitzaven en el període, com ara el ferro

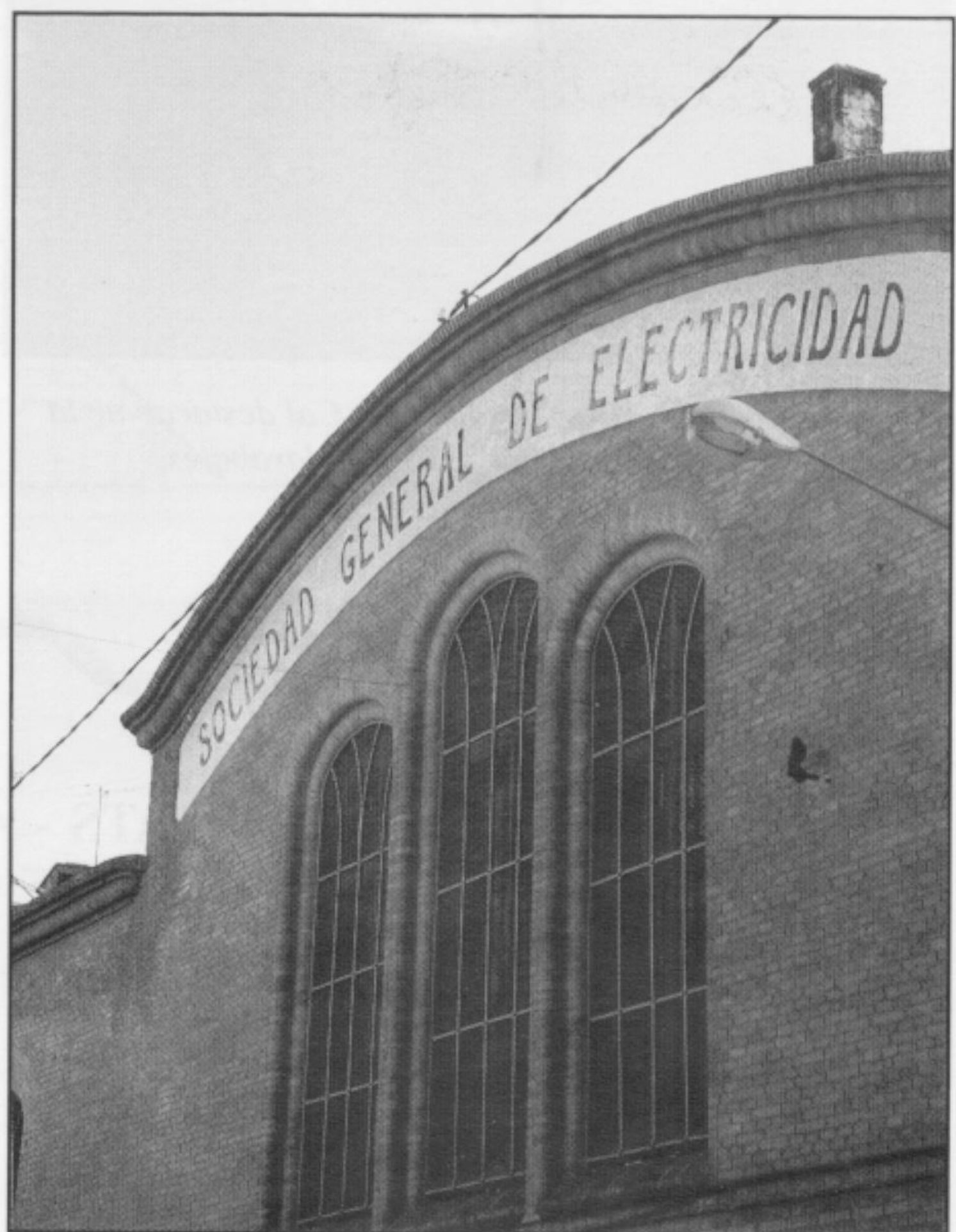


Lluís Muncunill

colat. La fàbrica Aymerich, Amat i Jover és precisament una síntesi formidable de disseny, utilització i perfeccionament de materials i de tècniques tradicionals (volta tapiada), utilització de nous materials (columnes de ferro colat) que



Ajuntament de Terrassa

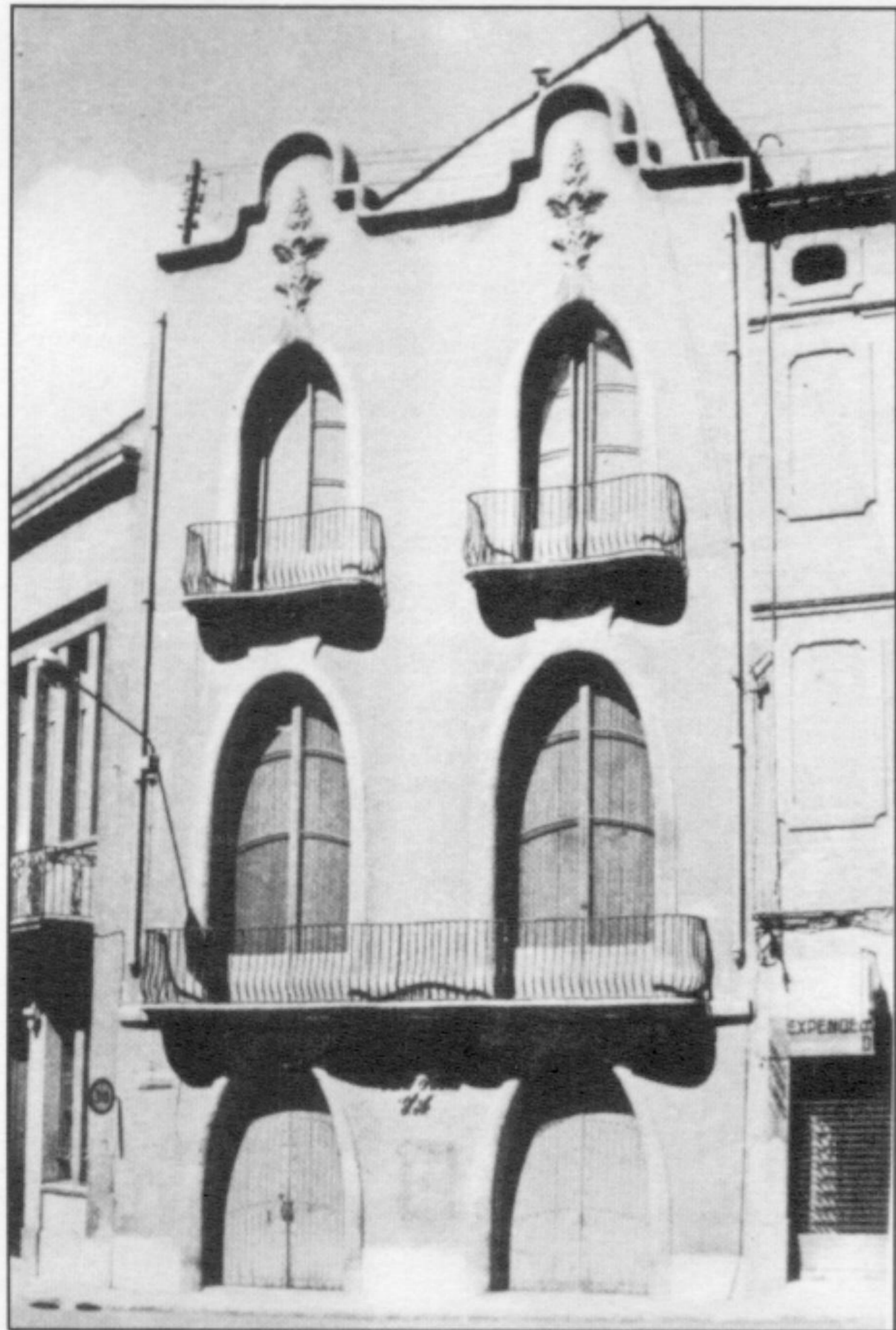


Societat General d'Electricitat de Terrassa



confegeix un edifici funcional d'extraordinària bellesa.

Potser les obres més representatives d'aquest modernisme creatiu són, a més del Vapor Aymerich, Amat i Jover, l'edifici de la Societat General d'Electricitat (1908) i la Masia Freixa (1907-1910). En els seus darrers anys d'activitat va tornar a un llenguatge més clàssic representat en edificis com el del Gran Casino (1922).



Magatzem Aymerich, Amat i Jover (magatzem Farnes)

CRONOLOGIA D'OBRES DE L'AUTOR

Edificis públics

- 1895 Caixa d'Estalvis de Terrassa. Ampliacions el 1906 i el 1920. Desapareguda.
- 1900-1901 Ajuntament de Terrassa, Raval, 20.
- 1903 Hotel Pompidour, C. Sant Pere, 52.
- 1903 Actual Escola Industrial.
- 1903 Façana de la Santa Cova de Montserrat.
- 1908 Campanar de l'església d'Ullastrell.
- 1920 Gran Casino.

Fàbriques i naus industrials

- 1899 Fàbrica Albinyana Ribas.
- 1907-1908 Fàbrica Aymerich, Amat i Jover.
- 1908 Societat General d'Electricitat.
- 1916 Condicionament Terrassenc.
- 1916 Fàbrica Pere Font.

Magatzems

- 1901 Celler Francesc Alegre, Ullastrell.
- 1904 Magatzem Aymerich i Amat, actual Arxiu Tobella.
- 1905 Magatzem Miquel Foix.

Habitatges sumptuaris

- 1902 Casa Gorina.
- 1904 Casa Emili Matalonga. Casa Francesc Salvans.
- 1905 Casa Ignasi Escudé. Casa Joan Barata. Casa Pagès.
- 1907-1910 Masia Freixa. Actual Conservatori Municipal de Música.
- 1913 Casa Joan Marcet.
- 1916 Casa Benet Badrinas.
- 1918 Casa Bonaventura Fornells.
- 1920 Casa Maria Armengol.
- 1924 Casa Eusebi Noguera.
- 1930 Casa Manuel Vallhonrat.

Habitatges populars

- 1903 Cases del Banc de Terrassa.
- 1930 Cases Josep M. Ulle.

Diversos

- 1892 Projecte per al cobriment i canalització de la Riera de Palau.
- 1909 Murs de contenció casa Salvans.



ACTIVITATS - ÀREA DE RECERCA

1. Observa diferents edificis de Lluís Muncunill i explica quins t'agraden més i per què.

2. Explica quins són els materials de construcció que va fer servir més usualment Lluís Muncunill.

3. Informa't sobre el que va representar el Modernisme en arquitectura. Fes un breu informe

sobre algun arquitecte modernista citant-ne les obres.

4. Esbrina i explica amb l'ajut d'una enciclopèdia o altres llibres a quins sectors de les lletres i de les arts va tenir més impacte el moviment modernista.